

BC Slavonski Brod u novome crkvenom prostoru

**Dražen Ogrizović,
BC Plaški**

Osma konferencija 'Ima nade'

ISSN 1331-4130

Godina XVII
broj 40
ožujak 2012.

Glas Crkve

Kada riječi ne dopiru do Riječi

Riječ, riječi i tišina

Hrvatski protestantski biblijski prevoditelji prepoznali su značaj riječi u navještaju. Današnja pak kriza riječi počesto onemogućuje kršćansko navješćivanje.

Ove se godine navršava 450. obljetnica hrvatskoga biblijskog prvočinka, u znanstvenoj, stručnoj i široj javnosti još uvek nedovoljno primjećena i proučena, premda je prije pet godina objavljen njegov pretisak. *Prvi del Novoga testamentata* preveli su Stipan Konzul i Antun Dalmatin, a izdan je 1562. u protestantskoj tiskari u Urachu pored Tübingena. Sadržavao je Evanđelja i Djela apostolska, a drugi je dio objavljen naredne godine. Prijevod je bio pisan pučkim, svakidašnjim govornim jezikom, namijenjen prvenstveno glagoljaškom svećenstvu, ali i najširemu pismenom puku.

Vjerovali su Riječi

Ovim se prijevodom jedna od temeljnih protestantskih krikalitica, „Sola Scriptura”, do kraja približila hrvatskome duhovnom biću, iznijevši mu Riječ iz tmine liturgijske nedodirljivosti i podastrijevši mu je na dohvati ruke. Štoviše, tiskane primjerke *Novoga testamentata* izdavači su nastojali vjerovjesnički raspačavati čak

i do Carigrada, težeći – pomalo nerealno – uspostaviti pomirenje na čitavome području što ga danas nazivamo regijom, pa čak i šire. Gorljivi hrvatski protestanti 16. stoljeća vjerovali su Riječi i bili su uvjereni da svakidašnjim, životnim riječima mogu uspješno navještati vječno živu Riječ.

Nedovoljnost riječi

Poznato je, međutim, da se riječi – od pretjerane površne i neprimjerene, često i bučne uporabe – doslovno izližu, ponabaju, istroše. Izgube svoju svježinu i prvotno značenje, odbijajući se ili doslovno prolazeći kroz sugovornika bez da ga životno dottiču, postajući „rijecima ispraznim, besjedama koje ničem ne koriste” (Job 15,3)? Kao i u biblijsko vrijeme (Prop 6,11) govori se i danas o inflaciji riječi, o govornim klišejima koji razvodnjuju komunikaciju, naposljetku i o jeziku koji je sam po sebi nedovoljan čak i da postavi pitanje o temeljnim životnim problemima. Jezik i riječi što su nekoć razdvajali i povezivali ljudi,

naposljetku i navješćivali Riječ, kao da su danas izgubili smisao.

I svakodnevna se politička, pa i crkvena te općenito javna riječ do kraja srozala. Najčešće se progovara neobvezatno, bez odgovornosti; zanosno se osuđuje, ocrnuje, šire se poluistine. Zapostavljena je stvarna uloga riječi kao temelja komunikacije i nositelja informacija.

Vrijednost tišine

Je li nakon svega uopće moguć povratak riječima i pristup riječima do Riječi? Možda na takvu potragu treba krenuti doslovno „bez riječi”. Jer, zapostavljena je, u današnjem grču žurbe i lomljavi buke, vrijednost i potreba tišine, šutnje, smirenja. I bogosluškivanja, kada u radosti tišine – šimićevskim stihom rečeno – „duša u tom času gleda Boga”. Lijepo je to izrekao i jedan suvremeniji teolog: „Tišina i riječ dva su momenta u komunikaciji koja trebaju biti uravnotežena, uslijediti jedan iza drugoga i upotpunjavati se.” Tišina će pomoći „raspozнати ono što je važno od onoga suvišnoga i sporednog”, omogućiti će – „u šapatu laganoga i lakog lahora” (1 Kr 19,12) – ponovno propitivanje istinskoga značenja riječi i Riječi. • Ruben Knežević

Drač u pustinji (Jr 17)

Susret izaslanstava mađarskih i hrvatskih baptista

Povijest baptističkih crkava u Lici

Riječ Gospodnja u ulomku iz proroka Jeremije o osloncu pouzdanja

Drač u pustinji

Blagoslovjen čovjek koji se uzdaje u Jahvu i kome je Jahve uzdanje. Nalik je na stablo zasađeno uz vodu što korijenje pušta k potoku: ne mora se ničeg bojati kad dođe žega, na njemu uvijek zelenilo ostaje.

Danijel Ogrizović,
pastor BC Virovitica
Tekst: Jr 17,5–8

*Ovako govori Jahve:
„Proklet čovjek koji se uzdaje u čovjeka, i slabo tijelo smatra svojom mišicom, i čije se srce od Jahve odvraća.*

Jer on je kao drač u pustinji: ne osjeća kad je sreća na domaku, tavori dane u usahloj pustinji, u zemlji slanoj, nenastanjenoj.

Blagoslovjen čovjek koji se uzdaje u Jahvu i kome je Jahve uzdanje.

Nalik je na stablo zasađeno uz vodu što korijenje pušta k potoku: ne mora se ničeg bojati kad dođe žega, na njemu uvijek zelenilo ostaje.

U sušnoj godini brigu ne brine, ne prestaje donositi plod.”

Čovjek, kad je suočen sa svojom sadašnjom stvarnošću, mora imati oslonce na koju može računati i utočišta u koja će se skloniti. Bit se biblijskog teksta pred nama nalazi u odgovoru na pitanje: U koga se ili u što pouzdati?

Odmah na početku naš prvenstveno kršćanski način razmišljanja o ovome tekstu može biti pogrešno usmjeren ili, biblijskim rječnikom rečeno, uzrokovani zamkom đavlovom. Postavljena alternativa unutar sustava „prokletstva“ i „blagoslova“ oblikuje se u našim kršćanskim mislima kao ping-pong stvarnost: ili – ili. To je linearni način osobnog doživljavanja sadašnjice. Ne želim, svakako, ovime reći da postoji mogućnost egzistencijalnog pouzdanja u oba spomenuta oslonca, niti da postoji moguć-

nost bilo kakvog kompromisa među njima. Radje želim naglasiti neizbjegnu činjenicu da je ovdje riječ o procesu, budući da ćemo na taj način biblijski ispravnije usmjeriti svoj način razmišljanja o temelju osobnog pouzdanja.

Kršćani mogu upasti u zamku đavlove obmane i ne uvidjeti mogućnost promjene postojećeg oslonca pouzdanja. Zato je potrebno razumjeti biblijski jezik unutarnjih odnosa. Jezik sastavljen od krugova. Biblijski usmijerenim načinom razmišljanja počinjemo uviđati međusobne odnose, a ne samo linearne veze uzroka i posljedica. Počinjemo uviđati procese promjena, a ne samo „kratkih prizora“.

Riječ je, naime, o sljedećem. Kao što se oslonac pouzdanja koji dovodi osobni život i djelovanje do prokletstva može promijeniti u oslonac pouzdanja koji dovodi osobni život i djelovanje do blagoslova, tako se može dogoditi i obrnuto! Koliko li smo puta o biblijskom tekstu, kao što je ovaj pred

nama, promišljali iz takve točke gledišta?

Ovu je neizbjegnu činjenicu važno naglasiti zbog toga što je mi kršćani često, svjesno ili nesvjesno, upravo ignoriramo. Bez ovakva biblijskog jezika, naši kršćanski uobičajeni načini promišljanja o osobnom životu i djelovanju stvaraju fragmentirana uvjerenja i kontraproduktivne radnje. Primjena takvoga biblijskog pristupa bitna nam je pri suočavanju sa složenim problemima i važnim odlukama koje treba donijeti, posebice pri situacijama kada je potrebno sagledati pozadinu događaja i uočiti sile koje oblikuju promjenu.

Riječ Gospodnja u ulomku iz Jeremije proroka upravo tako govori o osloncu pouzdanja.

Isus Krist kao uzdanje

Što mi danas vjerujemo od onoga što nam svjedoče četvorica evanđelista – Matej, Marko, Luka i Ivan? Pitanje je pomalo neobično i iritirajuće, ali je postavljeno s razlogom.

Isus je činio nevjerojatna čuda, pretvorio vodu u vino,

Danijel Ogrizović ordiniran je za pastora u BC Virovitica godine 1995.

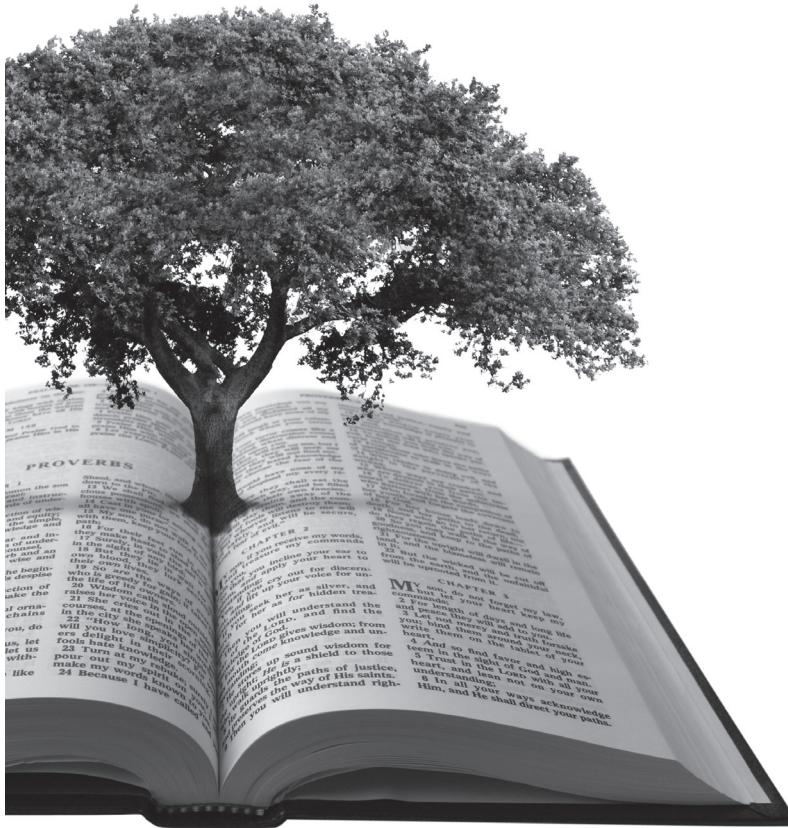

nahranio gladno mnoštvo s pet hlepčića i dvije ribe, čitao misli farizeja i carinika, pronicao život grješnika, istjerivao zloduhe, liječio bolesne i uskrisivao mrtve.

Tijekom tri i pol godine slijedilo ga je veliko mnoštvo predvođeno njegovim učenicima. Pratili su ga kuda god bi išao. Čak se teško uspijevalo povući u osamu. Vjerovali su mu. Divili se svemu što je činio i govorio. Sve su svoje pouzdanje stavili na njega. On im je bio uzdanjem.

Da, sve do jedne točke u Isusovu životu. Sve do trenutka dok nije bio uhičen. A tada su se razočarali. Njihova su očekivanja pala u vodu. U Lukinu Evanđelju u 24,21 stoji zapisana jedna vrlo zanimljiva misao dvojice Isusovih učenika na putu za Emaus: *A mi se nadasmo da je on onaj koji ima otkupiti Izraela.* Doista, oni su razgovarali i pretresali među sobom o svim tim događajima. Ali u tom trenutku Isusova uhičenja gotovo svi su mu, svatko na svoj način, okrenuli leđa. Na čelu s Isusovim učenicima.

Ono isto veliko mnoštvo koje ga je slijedilo, sada je ponovno željno kruha i igara; ono huli i urla: *Raspni ga, raspni ga!* To je mnoštvo koje više nije osjetljivo na Isusove patnje; mnoštvo koje sada ignorira nedužnost i istinu.

A učenici uglavnom nastavljaju ondje gdje su stali kad su bili krenuli za Isusom. Vratili su se dakle svojim prvotnim osloncima i svojim prvotnim utočištima.

Ponavlja li se ta povjesna priča, na razne načine, sve do danas? I među nama danas?

Introvertirana religioznost

Nakon mnogih životnih uspona i padova čovjek se upita: Želim li biti poput Pilata koji pere ruke? Ili poput mnoštva koje više: *Raspni ga!*? Ili pak poput učenika koji su nastavili ondje gdje su stali kada ih je Isus Krist pozvao?

Na samome početku svoga putovanja iz Egipta u Obećanu zemlju izraelski narod, ne našavši usred pustinje nikakva oslonca u stvorenjima, hvata nostalgiju i žal za standardom koji je imao u Egiptu. Kako se sve više odmicao od Egipta, a misleći da je izgubio Mojsija kao oslonac, počinje se pouzdavati u „zlatno tele“. Što se više primicao Obećanoj zemlji, pa i kad je već u nju ušao, sve se više pouzдавao u druge narode i njihova mu božanstva postaju osloncem. U Brojevima 14,11 zapisana je riječ Gospodnja: *Tada reče Mojsiju: „Dokle će me taj narod prezirati? Dokle mi neće vjerovati*

unatoč svim znamenjima što sam ih među njima izvodio?“ Kojega li samo „drača u pustinji“! Nažalost, njihova se introvertirana religioznost razvila do te mjere da je Bog u jednom trenutku maknuo u stranu izraelski narod i odlučio poslati svoga Jedinorodenoga Sina Isusa Krista.

Pouzdanje razbojnika na križu

Ili, želim li biti poput onoga razbojnika na križu?

Kad je riječ o pouzdanju tada je vrlo zanimljivo uočiti da uz Isusa Krista ostaju samo nekolicina; na prstima ih jedne ruke možemo prebrojiti. U razmatranju biblijskoga konteksta osobnog pouzdanja vrijedno je iz ove nekolicine izdvojiti jednu posebnu osobu. Kada je sve izgledalo bezizlazno, samo je jedan od razbojnika na križu iskazao povjerenje u Isusa!

“ Želim li biti poput Pilata koji pere ruke? Ili poput mnoštva koje više: Raspni ga!?

A drugi ovoga prekoravaše: „Zar se ne bojiš Boga ni ti, koji si pod istom osudom? Ali mi po pravdi jer primamo što smo djelima zasluzili, a on – on ništa opako ne učini.“ Onda reče: „Isuse, sjeti me se kada dođeš u kraljevstvo svoje.“ (Lk 23,40-42)

Kojega li samo pouzdanja u Isusa Krista! Ovomu je razbojniku na križu Isus Krist stvarno uzdanjem. Pogledajmo stoga iz ove perspektive duhovni profil tog razbojnika na križu.

- On je razbojnik koji priznaje svoje grejhe,
- On je razbojnik koji je jedinstveni branitelj Isusa, i
- Taj se razbojnik Isusu predaje s potpunim povjerenjem.

Isusovi su učenici izgubili nadu. Sva se njihova nada u Isusa Krista – kao u osobni oslonac i utočište – raspršila do najsitnijih djelića već pri času samoga Isusova uhićenja. Njihovo se pouzdanje u Isusa Krista raspršilo u skladu s mjerom raspršenja njihovih očekivanja od njega. To nije, nažalost, problem samo duhovne prirode. Ovaj obrazac nije u biti različit od borbe za teritorij između dviju uličnih bandi, ili od rastave braka odnosno reklamnih bitaka.

A ovdje, kako stoji u Lukinu Evandželju, Isus Krist postaje uzdanjem razbojniku na križu. Postao mu je osobnim osloncem i utočištem unatoč tome što se i Isus sam nalazi u istom položaju s razbojnikom. Gledajući ga pored sebe raspeta na križu, ovaj razbojnik ima stanovita očekivanja od Isusa. Nije li to pomalo nerazumljivo i još manje prihvatljivo?

Poziva li Isus i danas na obraćenje? I danas je Isus Krist raspeta ili ga raspinju. Svakako da nas poziva na obraćenje! Da, u prvom redu i nas kršćane, svoje učenike.

Koliko su naše pouzdanje i vjera u Boga još uvijek ukori-

“ Ili, želim li biti poput onoga razbojnika na križu koji se potpuno uzdao u Krista? ”

jenjeni u našim svakidašnjim životima, u našim domovima? Jesmo li odgojeni za budućnost? Većina svojom vrhunskom demagogijom nastoji prikriti svoje sadašnje stanje. Ali ih izdaje dojam, njihova pojavnost koju ostavljaju, a što nisu u stanju sakriti ni obuzdati.

Implikacije u životu danas

Na prvome je mjestu bitno znati i uočiti ono što nam je bitno. Strahovito mnogo vremena provodimo boreći se s problemima i potrebama na koje nailazimo na svome životnom putu. Zbog toga jednostavno zaboravimo zašto smo uopće na tom putu. I da stvar bude još gora, uvid nam u ono što nam je zapravo bitno postaje nejasan ili čak netočan. Živimo u zajednici ljudi koji se stalno pretvaraju da je sve u redu. Govore da ostvaruju plan, iako samo jedan ozbiljan pogled ispod površine pokazuje nešto sasvim drugo. Stoga nam je vrlo važno znati kako što jasnije sagledati svoju sadašnju stvarnost, nužno je uočiti gdje se upravo sada nalazimo.

Što nam je bitno? I gdje smo sada u odnosu na ono što nam je bitno? Riječ Božja postavlja ova dva pitanja jedno pored drugoga i promišlja o njima kao o jednoj cjelini. Tako nam omogućuje da dobijemo pravu sliku svoje sadašnjice koja je bitno drugačija od njezine publicističke i beletrističke obrade. Nameće se neizbjegljiva konstatacija o tome da postoji velik raskorak između teorije i prakse. A taj je raskorak svjedočanstvo vrijednosti, sadržaja i učinkovitosti našega pouzdanja u Isusa Krista. Zbog takva raskoraka, pouzdanje u Isusa Krista može djelovati i djeluje nerealno. Obeshrabruje nas i stvara beznadnost u našim osjećajima.

U takvoj životnoj sadašnjici imamo samo dvije mogućnosti. Jedno je rješenje: približiti stvarnost svoje sadašnjice Isusu Kristu. A tu smo se razočarali. Ili, druga mogućnost: izabrati olakanje, smanjiti očekivanja. Smanjiti pouzdanje u Isusa Krista ili čak zamijeniti takvo svoje uzdanje nekim ili nečim drugim.

Naše se pouzdanje smanjuje razmjerno smanjivanju naših očekivanja. Možda smo u svome

životu jedno vrijeme polagali velike nade u Isusa Krista. Ali sadašnjica se pokazala drugačijom: Isus Krist nam nekako sada u najboljem slučaju ostaje samo Spasitelj, ali nikako i Gospod. Krist se praktički u nama smanjuje, a sotonska sila raste. Zbog toga se i naše pouzdanje u Isusa Krista sve više smanjuje. A smanjivanjem pouzdanja u Isusa Krista mi se sve više udaljavamo od njega. A svojim pak udaljavanjem od njega sve ga i manje vidimo: u našim očima on postaje sve neznatnijim i neznačajnijim.

Dovodimo se time u situaciju da vlastitu sadašnjicu uzimamo u svoje ruke. Jedna je od osnovnih nesposobnosti učeništva iluzija o preuzimanju odgovornosti. Biti „proaktivn“ danas je „in“. Treba se dakle suočiti sa sadašnjicom i ne čekati da netko drugi, a ponajmanje Isus Krist, nešto učini. Treba rješavati probleme prije nego što se oni uopće pojave ili prerastu u krize. Smatra se da je to protutrot za „reaktivnost“, za čekanje dok sadašnjica ne izmakne kontroli da bi se krenulo u akciju. Vrlo se često, međutim, događa da je „proaktivnost“ zapravo reaktivnost pod krinkom.

Netko je rekao: „Dajte mi dovoljno dugu polugu i ja će pomaknuti kuglu zemaljsku.“ Smanjivanjem pouzdanja u Isusa Krista mijenjamo mjesto oslonca svoje poluge. Najbolja učinkovitost nije u snazi volje ili kompetenciji nego u malenim ali dobro usmjerenim akcijama. Danas je mnogo onih koji rješavanje problema svoje svakidašnjice temelje na kompetenciji i sposobnosti. Da, i na duhovnom razvoju i otvorenosti. Pa ipak im se osobni život i djelovanje odvija u krizi. Očito da spomenuti temelji nisu dovoljni. Nužno je još nešto – ono što je značajnije od temelja na kojemu grade svoj život i djelovanje.

Kako se nosimo s problemom koji treba rješiti? Ili s potrebom koju treba zadovoljiti? Sve je to kamen ili planina koju treba premjestiti.

Tvoje osobno uzdanje?

Kako pristupamo osobnom životu i djelovanju? Na čemu ih temeljimo?

Većina pribjegava introversiranu religioznost. U našemu

Pastor Danijel Ogrizović na jednom od bogoslužja

biblijskom tekstu spomenute su samo neke introvertne strategije suočavanja i nošenja sa sadašnjicom. Da stvar bude još gora, te su strategije prevladavajuće u osobnom životu i djelovanju većine ljudi.

- Pouzdati se u čovjeka.
- Slabo tijelo smatrati svojom mišicom.
- Odvraćati svoje srce od Boga.

Strategije koje odlikuje introversiran religiozni pristup u nošenju s problemima sadašnjice mogu se svesti pod zajednički nazivnik: „Doping“. Danas se introversirana religioznost konzumira raznoraznim tehnikama samopomoći. Sadašnje življenje ne potječe od loših namjera, kolebljive volje ili nesustavnog razumijevanja. Sadašnje je življenje produkt osobnih mentalnih modela, duboko ukorijenjenih predodžbi o funkcioniranju svijeta i života. Sve su to predodžbe koje čovjeka ograničavaju na poznate i općeprihvaćene načine razmišljanja i djelovanja. „Carevo novo ruho“ klasična je priča, ne o ispraznim ljudima, nego o ljudima ograničenim mentalnim modelima. Njihova ih predodžba o carevu dostojanstvu sprječava vidjeti da je on gol.

Vrlo je mali broj onih koji će se jednostavno predati i prepustiti svoju sadašnjicu zubu vremena. Mnogo je veći broj onih koji pokušavaju manipulirati sami sobom kako bi se potaknuli na veći trud i ostvarenje onoga za čime čeznu. Takvi su, primjerice, oni što se neprestano brinu

o neuspjehu. Oni koji stalno ukažuju na neugodne posljedice u slučaju da promaše cilj. Oni koji mobiliziraju ljudе zastrašivanjem i usredotočenjem na uklanjanje onoga što im stvara probleme, a ne na upregnute snage na postizanje onoga čemu teže. A u najvećem su broju oni koji se nose sa svojim sadašnjim životnim problemima motivirajući sami sebe pojačanom snagom volje. Tu je riječ o manjakalnoj usredotočenosti, spremnošću da se plati bilo koja cijena, sposobnošću da se pobijedi svaki otpor i nadvlada svaka prepreka.

Pouzdanje u ono „zajedničko“ također je jedna od introversiranih strategija nošenja s problemima sadašnjice. Zanimljiv je, s tim u vezi, Isusov susret s opsjednutim iz Gerasе (Lk 8,26-39). Opsjednuti se baca pred Isusa. Još više, jakim glasom poviknu: „... Isuse, Sine najuzvišenijeg Boga?“ Kojeg li priznavatelja pravog božanstva Isusa Krista! Ili, indikativan je susret apostola Pavla s nekom ženom koja je idući iza njega i onih koji su išli s njime u bogomolju, vikala: „Ovi su ljudi sluge najuzvišenijeg Boga; oni vam navješćuju put spasenja.“ (Dj 16,16-18) Što nam je misliti o spomenutim primjerima? Tko je ili što naše uzdanje u ovakvim situacijama? Ono „zajedničko“, nešto općenito najuzvišenije, ili pak Isus Krist?

Proroku Joni teško je bilo razumjeti smisao pouzdanja u Boga budući da nije mogao prihvati takvoga milostivog Boga

“ Kako se nosimo s problemom koji treba riješiti? Ili s potrebom koju treba zadovoljiti? Sve je to kamen ili planina koju treba premjestiti.

koji ljubi i prašta. Njegovo je pouzdanje bilo moraliziranje i legalizam. Zbog toga nije mogao uživati u sreći i miru koji su mu bili na dohvatu, čak je postao i suicidan.

Možda se pouzdajemo u ograničavajuće sile koje nas prizemljuju i podrezuju nam krila. Tu je riječ o osjećaju bespomoćnosti i nesposobnosti da ostvarimo sve ono do čega nam je statlo. Također je riječ i o osjećaju bezvrijednosti koji nam sugerira da ne zaslužujemo imati ono što doista želimo. Zbog pritska ovih ograničavajućih sila počinjemo se osjećati poput „mrava“ ili nečijeg „zalogaja“. Tada sami sebe tlačimo i preziremo, pomišljajući čak da je to znak iskrenog pokajanja.

Zbog toga vas pozivam na redefiniranje svoga osobnog pouzdanja. Moramo odustati od ustaljenih obrazaca o naruvi osobnog pouzdanja. Previše žurimo nervoznih ruku i zabrinuta uma. Nestrljivo čekamo rezultate. A ono što trebamo jest jačanje duha uz pomoć Sile koja čeka da bude upotrijebljena. Mi smo se nepomišljeno odvojili od te duhovne Sile kao spremista svoje duhovne snage. Jedino ćemo pouzdanjem u Isusa Krista postati kao drvo zasađeno uz vodu što korijenje pušta k potoku i koje se ne mora ničeg bojati kada žega dođe. U sušnoj godini brigu ne brine i na njemu uvijek zelenilo ostaje, a ploda ne prestaje donositi.

Što mislimo o takvom stupu? ●

Završena prva cjelina OMV programa Diplomirala prva OMV generacija

Od 18. do 20. studenoga u crikveničkoj WBB kući (negdašnji Life center) održao se osmi seminar programa Obuka mladih vođa

Ovim je seminarom zaključena prva cjelina OMV programa koji je započeo u proljeće 2010. kao važan dio strategije SBC u RH usmjeren prema razvoju vodstva.

Služiti punim srcem

Na osmom su seminaru mladi vođe imali prigodu razmatrati temu „Služiti mladima u svremenom svijetu“. Kakvo je mjesto taj suvremeni svijet i kakvi su mlađi u tome suvremenom svijetu, čuli smo u predavanju Ele Magda. Ona je dala prikaz mlađih ljudi danas: čime se bave, što slušaju i čitaju, što su im snovi i koji su im problemi. Potom je postavila bitna pitanja za sve one koji se žele baviti mlađima i služiti mlađima: što je pravi cilj tih nastojanja? Tijekom seminara – u duhovnim motivacijama, slavljenju, pro-

povijedi, predavanjima – došlo se do jasnoga odgovora o cilju: služiti punim srcem jednoj generaciji i svijetu koji polako propada, a kojoj je na različite načine moguće donijeti spasenjsku poruku Isusa Krista.

Ines Hamp u svome je duhovnom promišljanju naznačila neke stvari koje se podmuklo mogu uvući u srca mlađih vođa: strah od nesposobnosti, ponos o svome posebno dobrom statusu i sumnje o tome da Isus nije dovoljan odgovor i rješenje za bilo koju situaciju i problem. Svjetlana Mraz potom je povela razmišljanje o tome što to znači služiti mlađima, a ne samo radići s njima, a zatim je potaknula sudionike da u tom služenju prepoznaju prioritete ciljeve i metode. Justin Ortiz kroz dinamičnu je radionicu dao prigodu vježbati usredotočenje na ono

što mlađi vođe doista žele reći kada prenose poruku mlađima.

Važan je dio ovog seminara bilo vrijeme kada su sudionici jedni drugima mogli predstaviti kako izgleda njihova služba u praksi. Mlađi su vođe bili iskreni u izlaganju svojih problema i pitanja u službi, a pokazali su koliko zaista rade i aktivno sudjeluju u mijenjanju svijeta svojim srcem, vjerom, molitvom i projektima.

Hrabro prema cilju

U zaključnoj je propovijedi Toma Magda, predsjednik SBC u RH, izazvao prisutne da budu hrabri preispitivati sebe, svoje i tuđe stavove, te da budu hrabri mijenjati ih ako su u krivu – sve u cilju ispunjenja Velikoga poslanja: otići i učiniti sve narode učenicima Kristovim.

U sklopu završnoga bogoslužja održana je promocija koju je predvodio Željko Mraz, ističući pri tome da su polaznici OMV-a zbog svoje spremnosti da rade na sebi i služe drugima – „naša nada, naša radost i naša kruna“

Polaznici prve OMV generacije ispred WBB kuće u Crikvenici

Pastor Toma Magda uručuje diplomu OMV programa Filipu Grujiću iz Zagreba

(1 Sol 2,19). Dvadeset i četiri polaznika OMV programa primilo je diplome, budući da su u potpunosti ispunili zahtjeve programa, dok je još petnaestero njih dobilo potvrde o sudjelovanju na određenom broju seminara. Svi su polaznici nagrađeni knjigama koje će pomoći njihovu dalnjem obrazovanju na ovom području.
• (S. Tomin/IBA/GC)

Put odrastanja i učenja novih stvari

Zaključujući svoje izvješće, Speranca Tomin napominje: Osvrćući se na proteklo vrijeme provedeno na ovoj obuci, susretima s iskrenim mlađim ljudima koji aktivno sudjeluju u stvaranju ovoga svijeta drugaćijim mjestom nego što on to zapravo jest – tmuran, depresivan, kaotičan – neizmjerno sam sretna što sam mogla biti dio toga projekta. Doista sam i iskreno zahvalna Bogu za voditelje koji su se unatoč prenatrpanim rasporedima odlučili baviti mlađim ljudima i svaki put pronašli vremena organizirati sva događanja, govornike, financije, smještaj, prijevoz i programe. Zahvalna sam Bogu za jedan takav kreativan punjač duhovnih baterija koji su svi ti ljudi bili za mene osobno na svakom našem sastanku. OMV je za mene bio jedan put odrastanja i učenja novih stvari za koje sam ponekad bila uvjerenja da ih nikada neću moći naučiti. •

Pastori SBC u RH okupili se na godišnjoj pastorskoj konferenciji u Crikvenici

Savjetovanje o ekumenizmu

Dvodnevno savjetovanje pastora Saveza baptističkih crkava u RH koje se održalo u WBB kući u Crikvenici od 3. do 4. veljače 2012. dodirnulo se aktualne tematike ekumenizma. Tri su predavača uvela sudionike u razgovor o problematici koja se tiče svih kršćanskih crkava. Prve je večeri Željko Mraz, glavni tajnik SBC u RH, izložio povijesni prikaz teoloških i vjerskih kontroverzi koje su se pojavljivale u baptističkim krugovima, a govorio je i o njihovo ulozi u formiranju baptističkog identiteta. U svakom se vremenu vodila rasprava o pitanjima u kojima nije postojalo suglasje, no te su kontroverze izoštravale razumijevanje pojedinih pitanja, kao i što su postavljale kamene-međaše na putu razvoja baptizma. Uvijek se i naglašavalo da je iskustvo slobode savjesti pojedinca, crkava i društva jedno od najvažnijih načela koje baptizam promiče i nastoji živjeti.

Pastor Giorgio Grlj u svome je izlaganju predstavio ekumenizam kao nastojanje odijeljene braće da se prepoznačaju takvima

Slijeva nadesno: Daniel MacKenzie (Dubrovnik), Zdenko Horvat (Zagreb), Damir Pintarić (Čakovec), Nenad Kovačević (Mačkovec), Dražen Ogrizović (Plaški), Ladislav Ružička (Karlovac).

u domaćinstvu na čelu kojega je sam dobri Bog. Institucionalno je jedinstvo gotovo nemoguće, ali je zajednička molitva, služba i blagovanje kod Stola Gospodnjega dovoljno svjedočanstvo svijetu da smo Kristovi. Biblijsko-teološki, psihološki i sociološki razlozi i zapreke bili su također dijelom izlaganja.

Pastor Damir Pintarić zauzeo se pak za ekumenizam isključivo među crkvama reformacijske baštine, obrazlažući to time što drugi, uz Evangelje milosti, ustraju i na dobrim djelima, nazavši nauk tradicionalnih crkava „Evangeljem +“. Temelj zajedništva može biti samo

Evangelje i ono nas poziva na odvajanje, a ne na ekumenizam. Oba su izlaganja u cijelosti dostupna na www.baptist.hr.

Ova tri izlaganja bila su temelj raspravi koja je potrajala do duboko u noć i u kojoj su sudionici, njih dvadeset, imali priliku posvjedočiti o svojim pozitivnim i negativnim iskustvima ekumenizma te o svojim razumijevanjima odnosa prema drugim vjerničkim zajednicama. Pokazalo se da veće sredine poput Osijeka, Zagreba i Rijeke nemaju toliko problema s ekumenizmom, dok su neke manje sredine zatvorene po tom pitanju. Budući da je rasprava s

jedne strane bila relativno prekratka za koncipiranje nekog dokumenta, a s druge se strane imalo u vidu da je autonomnost mjesnih crkava neupitna, ekumeniški zauzeti pastori bili su zamoljeni da u javnim istupima naglase da njihov ekumenski stav nije i stav svih baptističkih pastora.

Na završnom je bogoslužju propovijedao pastor Dražen Ogrizović, naglasivši u svojoj propovijedi da je Bog taj koji će uvijek sam pokazati tko radi dobro, a čije djelovanje nije po njegovoj volji. Večeru Gospodnju predvodio je pastor Ivan Špičak. • (IBA/GC)

Izborna skupština Ženskoga rada

Izabrano novo vodstvo

U prostorijama Baptističke crkve u Karlovcu održana je 26. studenoga 2011. godine Izborna skupština Ženskoga rada pri Savezu baptističkih crkava u Republici Hrvatskoj. Nakon pozdravne riječi Melanije Ružička uslijedio je program slavljenja koji su predvodile Darja Juratović, Matea Ružička i Ines Salopek. Potom je Vesna Brezović iznijela svoje svjedočanstvo o pouzdanju u Boga koji u svoje vrijeme uslišava ono što molimo, znajući najbolje što je mortaljima potrebno. Nakon toga

uslijedila je zajednička molitva.

Predsjednica Ženskoga rada dr. sc. Ksenija Magda ohrabriла je sve prisutne govorom o sijaču i sjemenu koje donosi plod kada padne na dobru zemlju (Mk 4), uputivši poziv na „obrađivanje zemlje”, odnosno na odziv Božjemu pozivu u današnjem vremenu.

Potom je bilo riječi o projektima Ženskoga rada: o kalendaru „Srce za misiju”, o odmoru mladih obitelji na Činti, o klubu „2 kune” te o drugim aktivnostima. Nakon punih dvanaest

Delegatkinje crkava na Izbornoj skupštini u Karlovcu

godina predsjedanja Ženskim radom u baptističkim crkvama u Hrvatskoj, Ksenija je na dirljiv način predala tu službu novomu vodstvu izabranom na skupštini.

U izbornoj su komisiji bile Renata Golubić, Blaženka Horvat i Ljubica Zemunović. Nakon glasovanja izabrano je novo vodstvo Ženskoga rada:

predsjednica je Melanija Ružička, a članice su Izvršnog odbora Vesna Brezović, Jadranka Dereta, Sonja Rozner, Ana Slišković, Ivana Špičak i Speranca Tomin. Molite za blagoslov nad novim vodstvom predvodile su Ksenija Magda i Kata Lenđel. • (D. Juratović/I. Špičak/IBA/GC)

Na korak do preuzimanja pastorske službe

Položili pastorski ispit

U prostorijama Baptističke crkve u Požegi održan je 2. prosinca 2011. pastorski ispit za kandidate-pripravnike Sinišu Hampa iz Požege i Miroslava Balinta-Feudvarskog iz Nove Gradiške.

Kandidati su nakon završenoga pripravničkog razdoblja polagali pastorski ispit pred komisijom sastavljenoj od starijih kolega i mentora. U komisiji su bili pastor Nenad Kovačević, član Izvršnog odbora SBC u RH i mentor, potom pastor Timothy-Ivan Špičak, član Izvršnog odbora SBC u RH i regionalni predstavnik, te pastor Željko Mraz, glavni tajnik SBC u RH i mentor, kao i pastor Toma Magda, predsedavajući Komisije i mentor.

Ispit iz četiri područja

U trosatnom ispitivanju kandidati su odgovarali iz četiri područja. Prva je zadaća bila predstavljanje knjige *Uvod u studij pastoralna* Wesleya Carra, u izdanju *Bibliotheca Flaciane* Te-

Slijeva nadesno: Timothy-Ivan Špičak, Nenad Kovačević, Miroslav Balint-Feudvarski, Siniša Hamp, Željko Mraz, Toma Magda

ološkog fakulteta „Matija Vlačić Ilirik“ iz Zagreba. Bila je to nova građa za oba kandidata i trebali su demonstrirati svoju akademsku sposobnost usvajanja novih znanja i predočenja kritičkog osvrta na pročitanu knjigu. Druga je zadaća obuhvaćala područje baptističkog identiteta i specifičnih baptističkih vjerova-

nja. Kandidati su ovim pitanjem trebali pokazati poznavanje vlastite denominacije, odnosno njezine povijesti, nauka i crkvene prakse.

Treća je zadaća bila praktične prirode. Kandidati su dobili biblijski tekst na koji su trebali pripremiti petominutnu propovijed, uz vrijeme pripreme od također

pet minuta. Ovime su kandidati pokazali svoju snalažljivost u kratkom vremenu, poznavanje Biblije i sposobnost komuniciranja poruke koja mora sadržavati temeljne elemente propovijedi.

Osobni osvrt

Četvrti se područje odnosilo na rekapitualciju iskustva stečenog u pripravničkom razdoblju. Svaki je kandidat trebao dati svoj osobni osvrt na proteklo razdoblje i evaluaciju svoga pripravničkog staža.

Komisija je jednoglasno očijenila da su oba kandidata u potpunosti zadovoljila sve postavljene zahtjeve i uspješno položili pastorski ispit te zaključila da su obojica kvalitetni mladi ljudi koji imaju potencijal za službu i daljnje napredovanje u obrazovanju. Sljedeći će korak biti ordinacija za pastore u crkvama u kojima pastori-pripravnici služe. • (IBA/GC)

Svečano je bilo u nedjelju 4. prosinca 2011. na jutarnjem bogoslužju u Požegi

Ordinacija Siniše Hampa za pastora

Siniša Hamp, dijete zajednice, rođen je i odrastao u Požegi. Odgovorivši na Božji poziv, končno je preuzeo punovremenu pastorskiju službu.

Siniša je dijete vjernih roditelja, Željke i Tome. Rođen je 1986. u Pakracu, a kršten godine 2000. u Siraču. Već kao mlađi pridružio se radu s mlađima na kampovima na Činti, najprije kao sudionik, a potom kao voditelj. Diplomirao je teologiju na Evađeoskom teološkom fakultetu u Osijeku gdje trenutno priprema magisterij. Poslije studija uključio se u rad s mlađima na saveznoj razini. To je značilo sudjelovanje na međunarodnim konferencijama za mlade i voditelje rada s mlađima, ali i sudjelovanje na nedavno završenom prvom stupnju OMV-a (Obuka

Slijeva
nadesno:
Ines i Siniša
Hamp, Toma
Magda, Željko
Mraz

mladih vođa) u organizaciji SBC u RH. Godine 2010. vjenčao se s Ines koja je također diplomirala teologiju na istom fakultetu i ondje priprema svoj magisterij.

Svečanom su bogoslužju načočili predsjednik i glavni tajnik SBC u RH. Nakon uvodnih riječi i slavljenja uz pjesmu i čitanje Riječi Božje, propovijedao je pastor Toma Magda. Tema je bila ljubav (1 Kor 13), jer je ona trebala obje-

diniti i drugu nedjelju došašća, Večeru Gospodnju i čin rukopoplaganja u pastorskiju službu.

Potom je Željko Mraz, glavni tajnik SBC u RH, prevodio ordinaciju kandidata za pastora. Pročitao je kraću biografiju kandidata te postavio određena pitanja budućem pastoru i zajednici. Budući da su se i kandidat Siniša Hamp i cijela zajednica obvezali pred Bogom da će ovaj

čin shvatiti krajnje ozbiljno sa svim njegovim posljedicama, pristupilo se činu rukopoplaganja za pastora. Molitvu za novoga pastora i njegovu suprugu, suradnicu u radu, predvodili su pastori Mraz i Magda.

Nakon prigodnih poklona i čestitki predstavnika Saveza i crkve u Požegi, pastor Siniša Hamp po prvi je puta služio za Stolom Gospodnjim. Predvodio je čin Večere Gospodnje zajedno sa svojim ocem Tomom koji je đakon i dosadašnji voditelj crkve u Požegi.

Svečanosti su nazočili brojni gosti i uzvanici. Radost su došli podijeliti i vjernici iz Nove Gradiške koji će za koji mjesec i sami imati ovakvu jednu svečanost na kojoj će Miroslav Balint-Feudvarski biti ordiniran za njihova pastora. • (IBA/GC)

Trodnevna evangelizacija BC 'Betanija' u Čakovcu

Bogoslužna je dvorana bila ispunjena do posljednjeg mesta

Čakovečka BC „Betanija“ održala je od 21. – 23. listopada 2011. trodnevnu evanglizaciju pod nazivom „Križ – simbol ili stvarnost?“. Uz prikazanu video-anketu u kojoj su sudjelovali građani Međimurja i posebice neki kršćani koji su doživjeli križ kao stvarnost, pastor Damir Pintarić izložio je tri večernje poruke:

- 1) Križ – ludost, sablazan, sila;
- 2) Križ – dokaz Božje svetosti i ljubavi; 3) Križ, zašto je prazan?

Uz zajedničko i zborovo pjevanje u programu su sudjelovali Momir Horvatek, Nikola Vukov i „Grupa 50+“, dok je pastor Natanael Špičák iz Koprivnice vodio program evangelizacijskih večeri. • (D. Baksa/IBA/GC)

Bogato iskustvo osječkih adventnih večeri

Uoči prošloga Božića vjernici BC Osijek kreativno su osmisili adventne večeri, a posljednje večeri, 18. prosinca 2011., jedni su druge obogatili međusobnim sudjelovanjem u bogoslužju biblijskim čitanjima, recitacijama, pjesmom i glazbom. Svojim su doprinostima sudjelovali i mali i veliki, od deset do osamdeset godina. Za mnoge se nove talente doznao upravo te večeri. Mala Miriam iznenadila je prisutne odsviravši skladbu na violinu uz klavirsku pratnju Andree Kligl, dok su Ilonka i Julka

podsjetile na neke stare dobre pjesme. Mladi iz slavljeničkog tima (Andrea, Mata, Emil, Tomislav, Ela i Speranca) razveselili su pristune i nekim novim božićnim pjesmama. Zahvaljući suvremenoj tehnologiji, uspjelo se sačuvati pravo blago s jedne stare audio-kasete: predivna božićna pjesma „Emanuel“, kantatorsko djelo Milanka Ivanovića, člana BC Osijek. – Adventske nedjelje bile su svim vjernicima predivno iskustvo i priprema na Božić – veliki dan Božjega pođenja. • (S. Tomin/IBA/GC)

Dr. Stuart McAllister gostovao u Međimurju

Isus – jedina nadi za Europu

U tradicionalno dobro posjećenom Pastoralnom centru Baptističke crkve u Čakovcu gostovao je od 22. do 23. siječnja 2012. svjetski poznati profesor s Oxforda dr. Stuart McAllister. Uvaženi je gost održao četiri predavanja o europskoj budućnosti te o Isusu kao jedinoj nadi za Europu. Prevodio je Ivica Horvatić.

Predavanja su, između ostalog, nastojala odgovoriti na četiri temeljna pitanja: Od kuda dolazimo? Kamo idemo? Imaju li smisla moral i dobrota? Je li smrt kraj?

Dr. Stuart stigao je iz Atlanta (SAD), a nakon Hrvatske odlazi u Indiju, u Pune i Hyderabad, gdje će održati predavanja na otvorenim forumima

Sirčani i Daruvarčani s domaćinima u Opatiji

Zajedništvo mladih

Mladi iz Sirača i Daruvara u Rijeci

Dvadesetak mladih iz siračke BC „Sion“ i daruvarske „Zajednice kršćana“ posjetilo je 30. listopada Baptističku crkvu u Rijeci koju većina od njih dosada nije imala prigode upoznati.

Nakon nekoliko pjesama slavljenja i uvodnog pozdrava riječkoga pastora G. Grlja, gosti su preuzezeli vođenje bogoslužja.

Starozavjetni junaci

Nekoliko su pjesama i recitacija prethodili Riječi koju je ovom prigodom izložio Danijel Kovačević. Tema je bila Božji poziv te su prisutni mogli čuti kako su se neki od Isusovih učenika te starozavjetnih junaka poput Samuela, Izajije i Moj-

sija odazvali Božjem pozivu. Naglašeno je da za Božji poziv nisu bitne godine ni ljudske sposobnosti nego spremnost na odaziv pozivu i obavljanje službe poslanja.

Međusobno ohrabrenje

Na kraju bogoslužja prikazana je prezentacija o životu i radu Baptističke crkve u Siraču, uz molbu riječkim vjernicima da mole za svoje sestre i braću u Slavoniji.

Nakon zajedničkog ručka gosti su s domaćinima proveli poslijepodne u obilasku novoga Pastoralnog centra u izgradnji kao i u razgledavanju Opatije. • (SIBA/IBA/GC)

Dr. Stuart McAllister i Ivica Horvatić

Baptistička crkva u Pakracu

Dani zahvalnosti, duhovne obnove i evangelizacije

Vjernici i prijatelji pozvani su na radikalnu zahvalnost, izazvani da počnu ili nastave graditi živote na čvrstom temelju

Već se tradicionalno drugoga vikenda u studenom održavaju u pakračkoj Baptističkoj crkvi *Dani zahvalnosti, duhovne obnove i evangelizacije*. Tijekom vikenda 12. do 13. studenoga 2011. okupilo se u pakračkoj crkvi mnoštvo vjernika i prijatelja crkve iz grada i regije. Bogat program, radoš zajedništva, gosti, domaćini i prijatelji, mladi, zborovi i djeca, voće, hrana pripravljena po receptima iz biblijskoga doba, kolaci i nadahnuta Riječ – sve je to bilo isprepleteno u tri bogoslužja.

Tri bogoslužja

Subotnje su večeri u programu sudjelovali mladi BC Daruvar zajedno s mladima iz Pakraca, kao i mješoviti zbor BC Pakrac pod ravnjanjem pastora Timothyja-Ivana Špičaka. Nedjeljno su jutro program obogatila djeca svojim doprinosom koje je uvježbala Ivana Špičak. Posebnu hvalu Bogu donijeli su po prvi put svojim glazbenim nastupom

najmlađi polaznici nedjeljne škole zajedno s tetama Kornelijom Berlančić i Tamarom Prohaska.

Radosno slavljenje

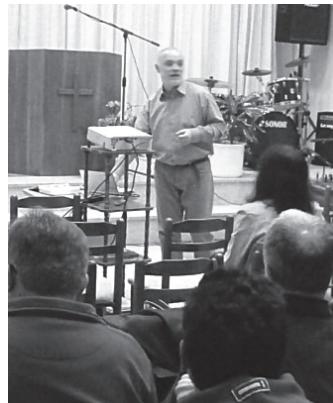
Nedjeljno je jutro ispunila radosna pjesma braće i sestara iz BC Mačkovec pod vodstvom Branka Kovačevića. Mačkovečka crkva partnerska je crkva BC Pakrac. Nakon ručka i šetnje Pakracom vjernici su se ponovno okupili na večernjem bogoslužju. Ondje se pridružila još jedna skupina vjernika iz Mačkoveca koja je posebice obogatila zajedničko vrijeme slavljenja.

Braća i sestre iz BC Mačkovec u zajedničkom slavljenju s domaćinima

Na sva je tri bogoslužja mačkovečki pastor Nenad Kovačević nadahnuto podijelio Riječ Božju s okupljenima. Pozvao je slušatelje na radikalnu zahvalnost, izazvavši ih da počnu ili nastave graditi živote na čvrstom temelju te budu pridruženi mudrima koji slušaju i vrše Riječ Gospodnju.

Skup je završio molitvom predanja Kristu te domjenkom koji su pripremili sestre pakračke crkve. Pakrački vjernici zahvalni su braći i sestrama iz Baptističke crkve Mačkovec na predivnim danima zajedništva.

• (T. I. Špičak/IBA/GC)

Vlado Hoblaj

Sirač

Seminar o duhovnome rastu

U Siraču je od 27. do 29. siječnja 2012. Vlado Hoblaj iz Udruge za kršćansko savjetovanje „Nada za život“ održao seminar pod nazivom „Isus Krist i njegov život pobjede u nama“. Od petka do nedjelje dvadesetak se sudionika posvetilo vrlo preglednom, nadahnutom i motivirajućem učenju, ute-mjenjem na Bibliji. U fokusu se ovoga seminara obrađuju problemi, dileme i frustracije s kojima se svaki susreće – a na-stoji se proniknuti do samih temelja istinā koje određuju kršćansko postojanje. Predavanja su bila prikladno grafički popraćena, a vrijedno ih je poslušati u cijelini budući da se povezano nadograđuju jedno na drugo.

Svoje je dojmove nakon seminara izložio Danijel Kovačević: *Kada razmišljam o seminaru koji se dogodio moram biti iskren i reći da je Bog, na samo njemu svojstven način, osrednja očekivanja i nepoznanice pretvorio u izuzetno velike blagoslave. Bilo je nevjerojatno kako nas je Bog doveo do situacije da susretnemo sami sebe, da se napokon upoznamo sa svojom tjelesnošću i da one stvari, za koje smo smatrali da su u službi Boga, bile više u službi nas samih, našega ega i naše „duhovnosti“ ... Nova smo stvorenja u kojima i kroz koja Krist živi, sposobna činiti fantastične stvari.* • (SIBA/IBA/GC)

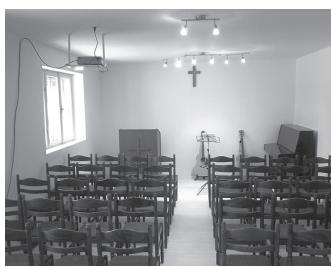
Pakračko novogodišnje okupljanje

Negdašnji čest običaj ispraćaja stare i dočeka nove godine na bogoslužju i molitvi zadržao se i danas u nekim našim crkvama. Tako su pakrački baptisti i njihovi gosti, njih stotinjak, dočekali novu godinu na bogoslužju. Skup je bio širega značaja, budući da su se pridružili i vjernici iz Daruvara, Sirača, Golubinjaka, Sređana, Nove Gradiške, Cerne, Gline, Zadra i Slovenije.

U bogoslužju, ispunjenom slavljenjem i doprinosima mlađih iz Daruvara, govorili su naj-

prije Miroslav Balint-Feudvarska iz Nove Gradiške i Drago Šorl iz Slovenije. Potom je poruku iz Riječi Božje prenio pastor BC Daruvar Ivan Špičak. Govorio je, na temelju Post 32, o „trostrukom susretu“: s anđelima, s Bogom i sa samim sobom. Slušatelji su bili pozvani osvrnuti se na godinu koja je iza njih i zapitati se jesu li, kao i Jakov, bili umorni od hrvanja s Bogom, komu se treba prepustiti i u narednoj godini, čak i kada udara, jer time iskazuju svoju ljubav.

Nakon zborskih pjesama i prilogu mlađih iz Pakraca, propovijedao je pakrački pastor Timothy-Ivan Špičak na tekst iz Amosa 4,1-12. Naglasio je potrebu istinskoga hoda s Bogom i spremnosti susreta s njime. Nakon molitve u manjim grupama, u novu se godinu ušlo radosnim pjesmama slavljenja te se potom nastavilo druženjem uz domjenak. Prikazana je i predstava kazališta sjenki – skeč mlađih iz različitih crkava na temu „Isus dolazi“. • (T. Prohaska/IBA/GC)

BC Slavonski Brod Vlastiti bogoslužni prostor

Vjernici Baptističke crkve u Slavonskom Brodu okupljali su se od 1998. u iznajmljenim prostorima, praktički od dana kada je ondje obnovljen rad, a čiji su začeci bili još u 1920-im godinama. Baptistička crkvena općina Brod na Savi prvi je puta osnovana davne 1929. Prije sedam godina krenulo se u projekt prikupljanja sredstava za kupnju crkvene zgrade, ali istodobno i u projekt molitve za ostvarenje ovoga pothvata. Vjernici su započeli prikupljati novčana sredstva, mnogi su bili velikodušni i pojedine su crkve finansijski znatno poduprle ovaj projekt. Dodatna sredstva prikupljena su i tijekom Molitvenoga tjedna SBC u RH u siječnju 2011. Tijekom prošle godine kupljena je kuća s okućnicom u blizini centra, pokraj nekoliko naselja s tisućama ljudi koji su potrebiti poruke Radosne Vijesti i Božje ljubavi. Dvije su sobe u toj zgradi preuređene u jednu koja je sada u funkciji bogoslužne dvorane. *Kuhinju smo već isprobali, kada smo kuhali čobanac, tradicionalno slavonsko jelo, za zajednički ručak – napominje pastor Darko Mikulić, i dodaje: Čeka nas još puno posla da ovaj prostor izgradimo i učinimo utočištem za mnoge. Molite se zajedno s nama da ovo što je Gospodin udijelio za njegovu crkvu u Slavonskom Brodu bude blagoslovljeno i da mnogi mogu kroz različite video služenja biti privučeni u mrežu Kraljevstva Božjeg.*

Od početka 2012. godine BC Slavonski Brod nalazi se na adresi: Ivana Gorana Kovačića 50. • (IBA/GC)

Zajedno u molitvi

Molitveni tjedan 2012. u našim crkvama

Završio je tradicionalni molitveni tjedan kojim crkve okupljene u Savez baptističkih crkava u RH započinju kalendarsku godinu.

I ove su se godine vjernici na različite načine okupljali kako bi u zajedništvu zajedno molili za potrebe, a na temelju molitvenog materijala koji su ove godine priredili Miško Horvatek i Kristian Brackett iz krapinske Baptističke crkve. Dragovoljni prilozi koji su prikupljeni tijekom molitvenoga tjedna bit će upućeni za potrebe krapinske crkve.

Ohrabrujući su svjedočanstva o iskustvima vjernika. Donosimo ih nekoliko. *Ove su godine baptističke crkve u Zagrebu i misijska stanica u Zaprešiću održale zajedničke molitvene sastanke od utorka do petka – svaki dan u drugoj crkvi, a ponedjeljkom i subotom imale su samostalna okupljanja.*

Osim dobre posjećenosti, bila je i dobra atmosfera. Tijekom molitvenog zajedništva Gospodin nas je potaknuo da takvo zajedništvo nastavimo tijekom cijele godine: imat ćemo zajedničke molitvene sastanke jednom mjesечно, svaki put u drugoj crkvi. Radosni smo i zahvalni zbog toga – riječi su Zdenka Horvata, pastora BC Zagreb u Radićevoj. Jovica Šućura

iz Gline izvješće kako su se u skladu s Isusovom „Gdje su dvoje ili troje okupljeni moje ime ...“ i u Glini tako okupljali i svakoga dana bili vrlo blagoslovljeni. *Godina nije mogla bolje početi.* Riječka se crkva okupljala na tri lokacije po domovima vjernika, a na nedjeljnog su bogoslužju predstavnici molitvenih skupina izvijestili o vremenu provedenom zajedno. Jedna je od skupina istaknula molitvu za novoizabrano vlast kako bi ta vlast služila dobru svih, a ne samo povlaštenoj skupini.

Vjerujemo da je i ovaj tjedan snažno ohrabrenje na predaniju, kako osobnu tako i zajedničku molitvu svih vjernika. • (IBA/GC)

Evangelizacija u Daruvaru

Križ – simbol ili stvarnost?

Tema ovogodišnje evangelizacije održane od 26. do 27. studenoga 2011. – koju BC Daruvar organizira drugu godinu za redom – bila je „Križ – simbol ili stvarnost“. Glavni je govornik bio Damir Pintarić, pastor BC „Betanija“ iz Čakovca.

Nakon svake evangelizacijske službe Daruvarčani su imali prigodu odazvati se pozivu i razmišljati o križu, predati svoj život Bogu molitvom i nastojati da im križ postane stvarnost u životu – budući da mnogi danas ne znaju značenje i smisao križa koji im predstavlja samo simbol.

Tijekom subotnjega večernjeg bogoslužja bila je riječ o križu koji je „ludost, sablazan ili sila“ (1 Kor 1,23). Govornik je podsjetio slušateljstvo da se u 1. stoljeću na križ gledalo sa strahom: zbog brutalnosti raspeća

Mješoviti zbor
BC „Betanija“

križ nije bio simbol kršćanstva. Na križ su raspinjali zločince, ali samo je jedan križ ostao drugačiji, neusporediv i poseban: jer je na tom križu bio raspeta Sin Božji, Spasitelj. U nedjelju ujutro promišljalo se o križu kao dokazu Božje pravednosti i ljubavi.

Nedjeljno večernje bogoslužje započelo je pozdravnom riječu starješine BC Daruvar dr. Vlade Novakovića. Te je večeri govornik nastojao odgo-

voriti na pitanje o tome zašto je križ prazan. Naglasio je da prazan križ naglašava dovršenost Isusove savršene žrtve i kraj njegova savršenog života. Križ je prazan, jer je Krist uskrsnuo!

Mješoviti zbor BC „Betanija“ obogatio je večernje bogoslužje. Vjernici BC Daruvar zahvalni su Čakovčanima na odličnoj suradnji i velikoj pomoći. • (IBA/GC)

Isusov nalog za naviještanje evanđelja vrijedi i za živu crkvu našega vremena

Osma konferencija 'Ima nadе'

Već osma po redu konferencija „Ima nadе“ održana je od 19. do 21. siječnja 2012. u WBB kući (ex Life centru) u Crikvenici.

Sve veći broj sudionika svake godine govori o tome kolika je važnost misije i evangelizacije u današnjem vremenu. Isusov nalog za naviještanje evanđelja vrijedi i za živu crkvu našega vremena.

Predavanja i seminari

Ovogodišnji je program konferencije bio ispunjen odličnim predavanjima, seminarima i zajedništvo. Uvodno je večernje predavanje održao John Bowers na temu iz Ef 4,20 – „Iznad onog što možemo očekivati“. Glavni je govornik bio dr. Stuart McAllister (*Ravi Zacharias International Ministries, SAD*) koji je održao tri predavanja o kršćanskoj nadi: „Nada u nesigurnom vremenu“, „Obnova kršćanske nadе“ i „Evanđelje kao put života“. Predavanja je moguće preslušati na www.imanade.com. Pastor Mihal Kreko održao je seminar o

biblijskom davanju, a Walter Wood (SAD) govorio je na svome seminaru o „duhovnom zdravlju“, nastojeći ohrabriti sve one koji su u službi evanđelja, ali i poučiti o tome kako ne „izgorjeti“ u toj službi. Slavljenje, osobna svjedočanstva, pouka i motivacija sudionika ispunila su svrhu konferencije.

Dr. Stuart McAllister

Nakon završene konferencije u Crikvenici, dr. Stuart McAllister održao je i u Međimurju nekoliko predavanja u Pastoralnom centru u Čakovcu, a govorio je i na zajedničkom bogoslužju crkava iz regije. Za učenike srednjih škola održao je motivacijsko predavanje s jasnom evanđeoskom porukom, dok je profesorima izložio temu pod nazivom „Anatomija nadе“. U večernjem terminu, neposredno nakon održanog referendumu o pristupanju

Ohrabruje velik broj mlađih sudionika koji shvaćaju važnost misije i evangelizacije u današnjem vremenu

Hrvatske Europskoj uniji, održao je još jedno predavanje na temu „Naša budućnost u Europi“. Potonje je predavanje

snimila čakovečka televizija i putem MaxTV-a ono je emitirano diljem Hrvatske. • (B. Kovačević/GC)

‘U vjeri smo svi pobjednici, jer je pobjeda zagarantirana na golgotskome križu’

Svjetski dan molitve za jedinstvo kršćana

Neke baptističke crkve u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini sudjelovale su u događanjima oko Svjetskoga dana molitve za jedinstvo kršćana. U Rijeci je Ekumenski odbor grada Rijeke pripremio program na temelju knjižice koju su pripremili predstavnici kršćanskih crkava u Poljskoj. Tema je ovogodišnje molitve glasila: „Svi ćemo se izmijeniti pobjedom Gospodina našega Isusa Krista.“ U programu su sudjelovale Rimokatolička, Evangelička, Baptistička i Makedonska pravoslavna crkva, a održano je i nekoliko tribina i molitvenih susreta. U Baptističkoj je crkvi molitveni skup održan 18. siječnja, a na koncertu duhovne

FOTO: MIROSLAV RADIC
Slijeva nadesno:
Giorgio Grlj
(BC), Jakov
Mrčela (EC),
Dr. Milan
Špehar (RKC),
Ilija
Hristodulov
(MPC) na
završnom
bogoslužju
25.1.12.

glazbe 22. siječnja sudjelovala je i riječka grupa „Kristina“, sastavljena od mlađih iz BC Rijeka.

U Osijeku je središnje ekumeničko bogoslužje održano 22. siječnja u kapucinskoj crkvi sv.

Jakova. Skupu je nazoočio predsjednik SBC u RH i osječki pastor Toma Magda, naglasivši da „sve što činimo nije uzalud“.

U Zagrebu je ekumenski hod po zagrebačkim crkvama zapo-

čeo 19. siječnja upravo u Baptističkoj crkvi u Zagrebu. U pozdravnoj se riječi Željko Mraz, glavni tajnik SBC u RH, posebno osvrnuo na temu ovogodišnje molitve, naglasivši da ono govori o „pobjedi u Isusu Kristu ... U vjeri smo svi pobjednici, jer je pobjeda zagarantirana na golgotskome križu“. Istaknuo je također da to ima smisla kada se narod Božji okuplja, jer je onda Bog među njima.

U Sarajevu je ekumenička molitva za jedinstvo kršćana održana 19. siječnja u sarajevskoj crkvi sv. Ćirila i Metodija, a Kršćansku baptističku crkvu predstavlja je pastor Tomislav Dobutović. • (IBA/ika/kta/GC)

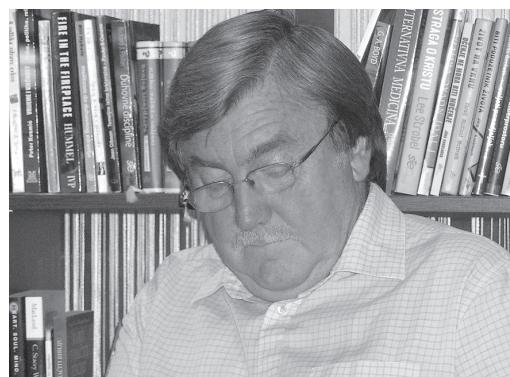
Važnost podržavanja studentskih misija u crkvama

Lindsay Brown u Zagrebu

Dugogodišnji glavni tajnik IFESA (Međunarodne udruge evanđeoskih studenata – kod nas STEP) i sadašnji Međunarodni direktor Laussanskog pokreta za evangelizaciju svijeta Lindsay Brown posjetio je 11. listopada 2011. Zagreb i u prostorima STEP-a održao predavanje o važnosti studentske misije i globalnim kretanjima u Crkvi danas.

Misija studentima

Misija studentima važna je iz najmanje tri razloga – naveo je Brown. Prvo, njome se evanđeljem dopire do mlađih u dobi kada su još otvoreni za nove utjecaje. To je osobna korist. Drugo, studentska misija time doprinosi napretku mjesne crkve. Tako je primjerice u Japanu tristotinjak sadašnjih pastora svoje vjersko iskustvo do-

Lindsay Brown – Dugogodišnji glavni tajnik Međunarodne udruge evanđeoskih studenata

živjelo baš kroz studentsku misiju. Time profitira crkva. I treće, kroz studentsku misiju regrutiraju se i misionari s međukulturalnim iskustvom i time obogaćuju cjelokupno društvo.

U mnogim zemljama svijeta crkvene su denominacije prepoznale važnost studentske

misije i podržavaju je materijalno i molitvom. Brown je pozvao evanđeoske denominacije u Hrvatskoj na sličan angažman. Posebice bi to trebale činiti držeći na umu da je evanđelje u Europi često svoj zamah dobivalo upravo po djelovanju na sveučilištima.

Prošle godine održani skup Lausanne 3 u Cape Townu u Južnoj Africi pokazao je ogroman potencijal koji leži u zajedničkom djelovanju u evangelizaciji svijeta. Pet su zemalja s najvećim brojem kršćana na svijetu Brazil, SAD, Indija, Kina i Nigerija, a globalni trendovi pokazuju pomak žarišta kršćanske vjere u zemlje Juga i Istoka. Na prvoj konferenciji o svjetskoj evangelizaciji u Edinburgu 1910. godine bilo je prisutno 98% kršćana iz zapadnih zemalja, dok je u Cape Townu taj odnos pokazivao 35% zapadnjaka u odnosu na 65% suđionika iz zemalja Juga i Istoka.

Djelotvorni model vodstva

U razgovoru nakon predavanja Lindsay Brown potaknuo je prisutne da na temelju vlastitoga iskustva – zajedno s pozitivnim primjerima iz regionalnog okruženja – osmisli model vodstva koji bi se i na ovim prostorima pokazao djelotvornim. • (IBA/GC)

BC Andrijaševci

Obnova omladinskog rada

Posljednjih je godina u Andrijaševcima obnovljen omladinski rad i crkva više nije postala nezanimljivim mjestom koje će malo koga privući. Obnova rada tekla je nekako istodobno s početkom OMV seminara za obuku mlađih vođa koji su udahнуli svježi poticaj među onima koji rade s mlađima: pomogli su im da se lakše pripremaju i izabiru materijale čija će prorada biti korisna u svakodnevnom životu. Seminari su potakli i na otvaranje širih evangelizacijskih vidika.

Mladi u Andrijaševcima započeli su s proučavanjem osnova vjerovanja i učenjem o tome kako svoja uvjerenja svakodnevno živjeti. Također je bio zanimljiv sastanak na kojem su

anonimno postavljali pitanja o problemima koji ih opterećuju u svakodnevnom životu. Uvidjelo se naposljetku koliko su mlađi ljudi otvoreni i pronicljivi te kako postavljaju prava pitanja.

Kako piše tamošnji voditelj omladinskog rada Josip Dobutović, njihova omladinska grupa nije velika, ali je posebna i izuzetna. Okuplja mlađe ljude iz Andrijaševaca, Cerne i Piškorevaca. Ima ih jedanaestero kada su svi na okupu, ali svi studenti ne mogu uvijek naznačiti sastancima. Zato je rad najživljiji tijekom ljeta. Pridružuju im se i dvoje mlađih iz Crkve Božje. Često mijenjaju lokaciju sastanaka, ali se uvijek rado okupljaju oko Božje Riječi. • (J. Dobutović/GC)

Tradicionalni stolnoteniski turnir

Sportski susret u Siraču

Početak aktivnosti mlađih siračke baptističke crkve započeo je već 8. siječnja 2012. tradicionalnim stolnoteniskim turnirom. Turnir je i ove godine privukao veliki broj natjecatelja i navijača iz Daruvara, Pakracu, Golubinjaku, Subotice, Zagreba i Sirača. Glavni je smisao ovoga turnira druženje svih generacija kršćana kojih i ove godine nije nedostajalo, kao i proslavljanje Boga kršćanskim sportskim druženjem. Okupljanje je započelo zajedničkim doručkom, molitvom za Božje vodstvo turnira i izvlačenjem skupina. Uživalo se u stolnom tenisu koji je ove godine bio najkvalitetniji do sada te u međusobnom druženju mlađih, kao i u zajedničkom ručku i kolačima koje su pripravile majke mlađih iz crkve. Nakon osam sati natjecanja u polufinalu turnira plasirali su se Ivica Horvat (Zagreb), Kornel Mačković (Subotica), Ivan Špićak (Daruvar) i Saša Žuger (Sirač).

Kornel Mačković i Saša Žuger

U prvom polufinalu Kornel je bio bolji od Ivice rezultatom 3:1 u setovima, dok je Saša pobjedio Ivana s 3:0. U igri za treće mjesto Ivan Špićak bio je bolji od Ivice Horvata rezultatom 3:0. Potom je uslijedilo veliko finale između Kornela i Saše. Svi su okupljeni mogli uživati u igri koju je dvojac prikazao i nakon desetak minuta igre na tri seta Saša je pobjedio Kornela s 3:0 (11:9, 11:7, 11:5) poniješvi tako titulu najboljeg igrača na stolnoteniskom turniru „Sirač 2012“. • (SIBA/IBA/GC)

Najavljeni su izbori za obnašatelje službi u Protestantskom evanđeoskom vijeću

Zasjedalo Predsjedništvo PEV-a

U prostorijama osječkoga *Evanđeoskog teološkog fakulteta* održana je 8. listopada 2011. sjednica Predsjedništva *Protestantskoga evanđeoskog vijeća* (PEV) u nazočnosti svih članova. Josip Jendričko, biskup Crkve Božje, otvorio je zasjedanje riječima iz Sv. Pisma, a glavni tajnik PEV-a Mladen Jovanović vodio je sjednicu.

Članovi predsjedništva izviješteni su na sjednici o Godišnjoj skupštini *Europske evanđeoske alijanse* (EEA) kojoj je ove godine u ime PEV-a prisustvovao potpredsjednik Giorgio Grlj. Dnevni je red uključivao i razmatranje finansijske situacije kao i zamolbe zainteresiranih za članstvom u PEV-u. U

Slijeva nadesno: Željko Mraz, Giorgio Grlj, Krešimir Šimić, Josip Jendričko, Danijel Berković, Toma Magda, Mladen Jovanović, Damir Špoljarić

vezi potonjega bit će potrebno doraditi statut kako bi se zainteresiranim omogućilo član-

stvo. Radna će skupina dati svoj prijedlog statuta do sljedeće sjednice Predsjedništva u velja-

či 2012., kao što će se donijeti i budžet PEV-a za narednu godinu. Za veljaču 2012. najavljeni su i izbori za obnašatelje službi u PEV-u.

Glavni je tajnik također izvjestio Predsjedništvo o inicijativi Vlade RH za donošenjem izmjena potpisanih ugovora što bi se neposredno odrazilo na održavanje vjeroučaka u školama. Budući da su izbori bili tada pred vratima, ta je inicijativa zamrla pa se i uznenimnost koja se pojavila kod vjeroučitelja i roditelja koji imaju svoju djecu obuhvaćenu vjeronaukom smirila.

Sljedeći sedmi Sabor PEV-a zakazan je za 8. i 9. lipnja 2012. u Vinkovcima. ●

Zageb - Vinkovci

Najavljen Sabor Protestantskoga evanđeoskog vijeća (PEV)

U Zagrebu je 24. veljače 2012. zasjedalo Predsjedništvo PEV-a pod predsjedanjem glavnog tajnika Mladena Jovanovića. Najavljen je Sabor PEV-a koji će se održati 8. i 9. lipnja 2012. u Vinkovcima. Na dnevnome se redu našla i rasprava o financijama.

Dogovoren je također da se *Capetownska izjava o predanju* tiska u prikladnoj knjižici kako bi zaključci i smjernice evanđeoskog djelovanja s *Lausanne 3* održane godine 2010. u Cape Townu došli u ruke najširem čitateljstvu u našoj zemlji. Knjižica bi trebala biti objavljena najkasnije do Sabora kada bi bila predstavljena ponajprije evanđeoskoj, ali i svekolikoj hrvatskoj javnosti.

Uz razmatranje još nekoliko točaka, dogovoren je i da tročlano povjerenstvo priredi prijedlog promjene Statuta PEV-a što bi omogućilo i nekim drugim evanđeoskim crkvama i denominacijama pristupanje PEV-u. ● (IBA/GC)

Osvrt na proteklo razdoblje i planovi za budućnost

Godišnja i izborna skupština Hrvatskoga biblijskog društva

Biblijski institut ugostio je 7. prosinca 2011. u prostoru svoje knjižnice u Gajevoj 9a u Zagrebu izbornu skupštinu *Hrvatskoga biblijskog društva* (HBD).

Damir Lipovšek, izvršni direktor HBD-a, izvjestio je članove HBD-a o radu u proteklom trogodišnjem razdoblju s posebnim osvrtom na aktualno stanje u procesu stvaranja novoga prijevoda Biblije. Skoro sve su novezavjetne knjige prevedene, a od starozavjetnih još je preostao prijevod nekoliko većih knjiga. Očekuje se da će najkasnije za tri godine, nakon što stilisti i egzegeti obave svoj dio posla, Biblija biti predstavljena javnosti.

Nakon isteka tri mandata tijekom kojih je bio predsjednik HBD-a, dr. Zvonimir Kurečić zahvalio se na povjerenju koje mu je bilo ukazano. Za novoga je predsjednika izabran Dražen Brodarić. Novi je potpredsjednik dr. Dragutin

Matak, a članovi su Upravnog odbora dr. Adalbert Rebić, dr. Jure Zečević i dr. Ivan Šporčić od strane Rimokatoličke crkve, Marinko Juretić iz Srpske pravoslavne crkve, Kirko Velinski iz Makedonske pravoslavne crkve, Saša Sabol iz Evangeličke crkve, Branimir Bučanović iz Reformirane cr-

kve, Danijel Vranešić iz Grkokatoličke crkve, Giorgio Grlj iz Baptističke crkve te dr. Vedran Dulabić iz Evanđeoske pentekostne crkve.

Dr. Thomas Sibley, ravnatelj *Biblijskog instituta* Kristove crkve, primljen je u članstvo *Hrvatskoga biblijskog društva*. ● (IBA/GC)

Nema mira među narodima bez mira među vjerama

Dodijeljene nagrade Udruge za vjersku slobodu

Svjetski dan vjerske slobode obilježen je 28. siječnja 2012. i u Hrvatskoj svečanom skupštinom u hotelu „Four Points“ u Zagrebu u organizaciji Udruge za vjersku slobodu u Republici Hrvatskoj.

Više od dvjesto sudionika, među kojima su bili visoki predstavnici vjerskih zajednica, države i Vlade Republike Hrvatske veličali su i proslavljali ljudsku i vjersku slobodu kao temeljno ljudsko pravo koje je bitna sastavnica čovjekova dostojanstva.

Skupu su se obratili generalni tajnik *Internacionalne udruge za vjersku slobodu* dr. John Graz i tajnik za Europu mr. Raafat Kamal, kao i predsjednik skupštine Udruge dr. Slobodan Lang i predsjednica Udruge magistrica Ljiljana Matković - Vlašić. Predsjednica Udruge biranim je riječima i s vidljivim emocijama zahvalila na predanom radu dosadašnjem tajniku Udruge gospodinu Velimiru Šubertu i pozdravila novoga tajnika Dragutina Matakua.

Promicanje vjerskih sloboda

Tom su prigodom podijeljena i priznanja za zalaganje u pro-

IZVOR: WWW.ADVENTISTINFO

micanju vjerskih sloboda i tolerancije. Među primateljima priznanja bio je i predsjednik Republike Hrvatske prof. dr. sc. Ivo Josipović, kao i svjetski poznati teolog i zagovaratelj mira i svjetske etike prof. dr. sc. Hans Küng. Priznana su još dobili Redžo Hamzić, doc. dr. sc. Aziz Hasanović, Tihomir Kukolja, prof., dr. sc. don

Stanko Lasić, dipl. ing. arh. Srđan Škunca i prof. Josip Tačač. Pismima zahvale na dobitvenom priznanju skupu su se obratili predsjednik Republike Hrvatske Ivo Josipović i Hans Küng.

Poruka za sve

Na kraju je svečanosti voditelj programa dr. sc. Dragutin Ma-

tak rekao: *Podjelom priznanja ovim uglednim i hrabrim osobama nismo se željeli dodvoriti ikome, već ohrabriti što više ljudi da čuvaju i njeguju ljudsku i vjersku slobodu. Nastojali smo poručiti svima: „Kada se zalažete za čovjekovu slobodu koju svakom čovjeku Bog daruje, onda se nalazite u dobrom društvu.“* • (D. Matak/IBA/GC)

Web-stranica Doručka za žene

Pokrenuta je nova web-stranica inicijative „Doručak za žene“. Tumačeći o čemu je riječ čitamo na stranici: *Pod nazivom „Doručak za žene“ sreću se žene koje žele razmatrati načelna pitanja našeg vremena. Lokalni susreti „Doručka za žene“ organizacijski su samostalni. Lokalne susrete oblikuju žene na volonterskoj – dragovoljnoj osnovi, s mnogo angažmana, kreativnosti i ljubavi. Web-stranica dostupna je na adresi: <http://www.dorucak-za-zene.com/>* Uredništvu kao i svim ženama uključenima u inicijativu želimo puno uspjeha u radu. • (IBA/GC)

Suradnja 'Saveza baptističkih crkava u RH' u regiji na visokoj razini

Susret mađarskih i hrvatskih baptista

Izaslanstva mađarskih i hrvatskih baptista susrela su se 22. studenoga 2011. u prostorijama zagrebačke Baptističke crkve.

Mađarsko je izaslanstvo predvodio dr. Kalman Meszaros, a hrvatsko pastor Toma Magda. Radni je sastanak zamišljen kao prigoda u kojoj će se vodstva hrvatskih i mađarskih baptista međusobno bolje upoznati i pronaći moguće dodirne točke i mogućnosti za bolju suradnju. Oba saveza povjesno veže Heinrich Meyer (1842. – 1919.) jedan od pionira baptizma na ovim područjima. Kao biblijski kolporter *Britanskoga i inozemnog biblijskog društva* djelovao je u Zagrebu 1872./73., a potom je preuzeo rad u Budimpešti. Svojim predanim misijskim radom pokrenuo je baptističko svjedočanstvo u cijeloj regiji.

Pregled kroz povijest

Dr. Meszaros predstavio je rad Mađarskoga baptističkog saveza (<http://www.baptist.hu>) koji je od vremena Meyerove smrti do danas došao do brojke od 12 000 vjernika (zajedno s djecom i prijateljima oko 20 000) okupljenih u oko 350 mjesnih crkava za koje se brine oko 120 punovremenih pasto-

ra. Teološki fakultet u Budimpešti sa svojom 105-godišnjom tradicijom ima četiri studija (osposobljavanje pastora i laika, socijalni rad i studij crkvene glazbe), kao i područne studije diljem Mađarske. Poznat je i humanitarni rad mađarskih baptista, posebice po njihovoj spasilačkoj službi koja djeluje širom svijeta u kriznim situacijama.

Tjednik 'Glasnik mira'

Savez izdaje tjednik „Glasnik mira“ s vijestima iz crkava, a postoji i organiziran rad s manjinama (Romi, Mongoli) i hendikepiranima. Nastoje također razvijati dobre odnose posebice sa susjednim savezima, u što se uklapa i nakana dobre suradnje s hrvatskim baptistima.

O radu hrvatskih baptista govorio je glavni tajnik SBC u RH Željko Mraz.

U razgovoru o mogućim oblicima buduće suradnje dogovoreno je nekoliko stvari. Razmijenit će se podaci o projektima i ljudima koji ih vode. Posebno je naglašen „Festival

Slijeva nadesno: Akos Bukowsky, Željko Mraz, Ladislav Ružička, Toma Magda, Kalman Meszaros, Janos Pap, Giorgio Grlić.

nade“ koji će se početkom lipnja 2012. održati u Mađarskoj. Na seminar su pozvani i vjernici iz Hrvatske (bit će osiguran prijevod). Već je dogovoren dolazak skupine majstora koji će obavljati radove na rekonstrukciji sanitarnog čvora u kampu Činta na Ugljanu, a razmatrane su i mogućnosti da se mađarski baptisti u budućnosti više koriste uslugama tog kampa. Budući da u mađarskim arhivima ima dosta građe koja se tiče baptizma na prostoru Hrvatske i regije, dogovorena je suradnja i na tom

području koja možda rezultira nekom zajedničkom knjigom. Nekoliko je vrijednih glazbenih skupina koje su spremne posjetiti crkve u Hrvatskoj, dogovoreno je da će se pokušati ostvariti suradnja među školama (osnovna u Mađarskoj i srednja u Hrvatskoj).

Susret je protekao u srdačnoj atmosferi, a na kraju su razmijenjeni i darovi koji će trajno podsjećati sudionike na prvi zajednički susret izaslanstava u Zagrebu. Sljedeći je susret dogovoren u Mađarskoj. • (IBA/GC)

Glas Crkve

ISSN 1331-4130.
Godina XVII,
Broj 40, ožujak 2012.

Osnivač i izdavač: Savez baptističkih crkava u Republici Hrvatskoj, Radićeva 30, 10 000 Zagreb, tel (+385 1) 4813 168, fax (+385 1) 4873 403.

Uredništvo: Giorgio Grlić, Ruben Knežević, Ksenija Magda, Toma Magda, Svetlana Mraz, Željko Mraz.
Glavni urednik: Ruben Knežević.
Grafički urednik: David Hošnjak.
Tehnički urednik: Teofil Dereta.

Službena web stranica:
www.baptist.hr
E-mail: glascrkve@baptist.hr

Tisk: TOP DAN d.o.o.

Dragovoljni prilozi uplaćuju se na žiroračun Saveza baptističkih crkava u RH br. 2360000-1101525063, s naznakom „Donacija za GC“. Prilozi iz inozemstva šalju se u korist Saveza baptističkih crkava na devizni račun br. 2100222659 kod Zagrebačke banke d.d. Zagreb, IBAN HR88 2360 0001 1015 2506 3, BIC (Swift) ZABAHR2X.

'Europska evanđeoska alijansa' dio je 'Svjetske evanđeoske alijanse'

Održana Godišnja skupština Europske evanđeoske alijanse

U njemačkom gradiću Bad Liebenzellu održana je od 17. do 21. listopada 2011. Godišnja skupština Europske evanđeoske alijanse (EEA) pod motom „Ljubiti Gospodina u sekularnoj eri“. Dio su te asocijacije i hrvatske crkve koje su okupljene u Protestantском evanđeoskom vijeću (PEV).

Ove je godine PEV predstavljao njegov potpredsjednik pastor Giorgio Grilj. Na skupu je bilo više od 130 predstavnika nacionalnih alijansi kao i pridruženih članica EEA i gostiju.

Skup je otvoren pozdravnim riječima i riječu ohrabrenja Nicka Trampera, glavnog tajnika EEA, koji je naglasio da Europljane može obeshrabriti pogled na svjetska kretanja u kršćanstvu, no ipak

imaju dovoljno razloga vjerovati u to da pokreti buđenja u tradicionalnim crkvama, kao i život u imigrantskim crkvama, donose jedan novi duh u Crkvu, a to je jamstvo da ona neće zamrijeti.

Rad u skupinama

Rad na skupu bio je podijeljen u nekoliko cjelina. Sudionici su, nastavljajući dobru praksu iz Cape Towna s *Lausanne 3*, bili podijeljeni u skupine po

šestoro okupljenih oko stola kako bi tijekom samoga događanja mogli učvrstiti i produbiti novonastala prijateljstva. Središnja biblijska knjiga koju se zajedno razmatralo i u njoj tražila inspiracija bila je Knjiga proroka Danijela – čovjeka koji je u Babilonu bio postavljen u poziciju dvorskog savjetnika. Nije se povukao iz onoga što danas zovemo društvenim angažmanom, ali se također nije dao asimilirati u

vladajući svjetonazor. Prvi je dio jutarnjeg programa završavao propovijedima Daniela Bourdannea, glavnoga tajnika *Međunarodne udruge evanđeoskih studenata* (IFES – kod nas STEP).

Inicijative, projekti i dokumenti

Predstavljene su i različite inicijative i projekti. Tako je EEA pokretač Europske mreže slobode. Riječ je o nastojanju da se pomogne žrtvama sve raširenije trgovine ljudima od kojih oko 90% žena iz uglavnom istočnih zemalja završava u raljama prostitucije.

Budući da je EEA preko svojih predstavnika prisutna u Briselu, a želi potaknuti i članice Aljanse na aktivniji pristup društveno političkom angažmanu, izrađen je dokument o biblijski utemeljenom angažmanu u javnosti.

Svjetska evanđeoska alijansa (WEA), koja predstavlja oko 600 milijuna evanđeoskih kršćana diljem svijeta, zajedno je sa *Svjetskim savezom crkava* (WCC) i *Vatikanskom komisijom za međureligijski dijalog* potpisala dokument o kršćanskom svjedočanstvu u multireliгиjskom svijetu.

Na radnom dijelu Godišnje skupštine razgovaralo se o važnosti i teškoćama ureda EEA pri *Europskoj komisiji*. Većina se složila s nužnošću da se takvo predstavljanje evanđeoskih

Govornici, teme i voditelji

Na jutarnjim su predavanjima istaknuti govornici i pisci nastojali osvijetliti europsku crkvenu stvarnost. Govorili su Evert Jan Ouweleen na temu „Pravila današnjeg Babilona“, Os Guinness o temi „Prema novoj kršćanskoj renesansi“ i „Najprije sloboda“, Thomas Schirrmacher (Izvršni predsjednik teološke komisije *Svjetske evanđeoske alijanse* – WEA) na temu „Služiti u jedinstvu“, Greg Pritchard o „Globalnoj viziji evanđelja: Strateškoj važnosti Europe“ te Stephen Cave na temu: „Jeruzalem ili Babilon?“. Poslijepodne je bilo rezervirano za seminare i radne grupe. Sudionici su

mogli birati između četiri ponuđena seminara: „Razvoji u osnivanju crkava“, a držao ga je Jiri Unger, predsjednik EEA, „Evanđeoski kršćani i tradicionalne crkve“ pod vodstvom Thomasa Schirrmachera, „Ohrabriranje mladih vođa“ – vodili su ga zajednički Derk Copley, Vincenza la Porta i Evi Rodemann. Seminar „Da svi budu jedno“ vodili su Catalin Croitor i Steve Clifford, a „Kristolik pristup“ vodili su Julia Doxat-Purser i Christel Ngambi (Razgovor s Juliom objavljen je u rubrici *Intervju mjeseca* na www.baptist.hr). Julia i Christel predstavljaju evanđeoske kršćane pri Europskoj komisiji u Briselu. Radne su grupe imale svoj

program tijekom sva tri radna dana, a pokrivale su područja: „Vizionarski rad s mladima“, „Razvoj sposobnosti kod vođa“ i „Okrugli stol“. Mladi su pozvani novogodišnje praznike provesti u zajedništvu s mladima iz cijele Europe u Erfurtu u Njemačkoj. Detalji o tome donosi Mission-Net na www.mission-net.org.

Večernji su skupovi bili prigodom da se predstave nacionalni evanđeoski savezi iz Europe i po prvi put savezi iz središnje Azije. Ta su izvješća pružila priliku kako za zajedničku zahvalu tako i za molitvu kako bi evanđelje nastavilo napredovati i u tim zemljama.

kršćana nastavi, jer zakonska regulativa može imati velike posljedice po sve ako se pravovremenim lobiranjem ne izvrši utjecaj na europske političare. Potvrđen je također mandat sadašnjim članovima Izvršnoga odbora i izabrano dvoje novih. Novi tajnik EEA Nick Tramper iskoristio je proteklu godinu kako za upoznavanje samoga rada Alijanse tako i ljudi koji tu

“Većina se složila da je za našu budućnost vrlo važan utjecaj kršćana na europske političare”

rade te nekih nacionalnih saveza i alijansi. Finansijska kriza odrazila se i na rad EEA.

Predzadnji je dan Skupštine iskorišten za posjet sjedištu *Liebnezeller Mission*. Ta je misija sa svojih preko 250 misionara prisutna u 23 zemlje svijeta, a u svome sjedištu nudi obrazovanje ne samo za misiju u prekomorskim zemljama, nego i studij u kojem povezuju teologiju i socijalni rad u kulturološkom kontekstu.

Završno je bogoslužje imalo svoj vrhunac u Večeri Gospodnjoj koja je još jednom potvrdila jedinstvo Božjega naroda kao i želju da se međusobnim ohrabrvanjem i dijeljenjem iskustva unaprijedi stvar evanđelja u Evropi i Središnjoj Aziji. Naznačena je mogućnost da se sljedeće godine Skupština održi u Hrvatskoj. • (IBA/GC)

Prelazak na on-line izdanje

'The Baptist Times' prestao izlaziti u tiskanom obliku

Nakon 156 godina izlaženja jedna od najstarijih kršćanskih novina u Velikoj Britaniji – The Baptist Times – prestala je izlaziti krajem 2011.

Posljednji tiskani primjerak pojavio se doduše 20. siječnja 2012., ali samo kao komemorativni broj koji se osvrnuo na povijest i utjecaj ove respektabilne novine. Prestanak izlaženja povezan je s finansijskim poteškoćama: opadanjem dobiti i prestankom dotacija. U svoje najutjecajnije doba, sredinom 1970-ih, *The Baptist Times* tiskali su tjedno u 30 000 primjeraka, što se smanjilo na svega 4500 primjeraka krajem 2011., uz tri-

stotinjak on-line pretplatnika. Jonathan Edwards, glavni tajnik Saveza baptista u Velikoj Britaniji, izjavio je da je ova novina „zauzimala značajno mjesto u životu Saveza te će njezino gašenje ražalostiti tisuće čitatelja”.

Tijekom proljeća 2012. planira se pokrenuti novi web-portal ove novine i ona će nastaviti izlaziti u on-line obliku (*The Baptist Times Online*).

• (K. Rösler-EBF/
www.baptisttimes.co.uk/GC)

Baptist Times, February 10, 1972

They begin to build chapel in faith

MEMBERS of the Baptist church, Rijeka, Yugoslavia, have begun building a new chapel in a new housing area. The building is being erected where the church began as a mission 20 years ago with the witness of five young Baptists who were working in the shipyard or in the Rijeka harbor.

The city is on the Adriatic seashore.

With only a portion of the needed money for building in hand, the secretary of the Yugoslav Baptist Union, Franjo Klem, asked the congregation, "Are you aware that you are going into great trouble because of starting to build a nice building without the needed money?"

ing place in secret. Therefore, the hall was in the second basement, without any windows or fresh air.

Later, Mr. and Mrs. Klem removed the wall between two bedrooms of their home and helped the congregation form a small, but nice chapel. The Klems, with four children, lived in one small bedroom. But the church grew steadily, though slowly.

When the Klems left Rijeka

The Baptist Times od 10. veljače 1972. donio je vijest o gradnji nove crkvene zgrade u Rijeci – one u kojoj se danas još uvijek okupljaju vjernici BC Rijeka

Hrvatska baptistička povjesnica

Povijest i razvoj baptističkih crkava u Plaščanskoj dolini

1. dio – Od 1890-ih do početka Drugoga svjetskog rata

“Kažu da je Lika zemlja vukova: opora, neprijazna, siva. Zimi sjeverni vjetar sa snijegom briše trag ljudi i životinja, raznosi u magli granicu brda i dolova; ljeti, pod užarenim nebom, pukotinom zijeva crvena zemlja, vri kamenjar zmijama, jetko miriše oštra i rijetka trava ... (Ivan Dončević, Bezimeni, 1966., str. 7.)

“Ličani su svagda bistri i razumni ljudi, pa znaju razabrati gdje je istina i pravda i toga se drže. (Vinko Vacek, Glas evanđelja 1-2/1937, str. 10.)

Ruben Knežević

Kad je riječ o počecima i razvoju baptizma u Lici tada se ponajprije misli na baptistička vjerska gibanja u Plaščanskoj dolini. Ovo područje ne označava Liku u strogom smislu riječi nego predstavlja zaokruženu geografsku cjelinu unutar Gorskog Hrvatske smještenu južno od Ogulina. Budući da ona ipak odražava više lička nego gorskokotarska sociokulturološka obilježja, u širem je smislu oduvijek nazivaju Likom. Tridesetak kilometara od Ogulina razvilo se glavno naselje Plaški s brojnim susjednim selima i zaseocima. Prvi baptistički vjernici i simpatizeri („prijatelji“) pojavit će se tako u Janjoj Gori, Veri, Begovcu, Blatima, Zebiću i potom u još nekim okolnim naseljima: Ličkoj Jesenici, Trojvrhu, Kuniću kao i u samome Plaškom. Južnije od ove doline, na prostoru koji smatraju „pravom“ Likom, baptistički rad nije organiziranije zaživjeo premda je bilo kontakata s pojedincima u Podlapcu, Zalužnicama, Gospiću, Bilaju, Ličkoj Kaldrmi i drugdje. Ponegdje se spominje i Gračac ali nema se

Plaški početkom 20. stoljeća

u vidu istoimeno mjesto u Lici, nego naselje Gračac (od 1910. pod nazivom Gračac Slavetički) u okolini Jastrebarskog.

Plaščanska dolina – jedno od prvih žarišta baptističkog rada u Hrvatskoj

Danas je nedovoljno poznata činjenica da je Plaščanska dolina jedno od područja u kojem su se baptistička vjerska gibanja pojavila još krajem 19. stoljeća, nekoliko godina nakon formalnog uspostavljanja manje baptističke zajednice u Zagrebu koju

je na prijelazu 19./20. st. vodio biblijski kolporter i propovjednik Franz Horak.

Djelovanje Franza Horaka i Rade Pešuta na prijelazu 19./20. stoljeća

On je od 1890. također propovjedao među Česima i Nijemcima u daruvarskoj i široj okolini, ali su zabilježeni i njegovi odasci u Plaščansku dolinu.

Prvo krštenje u Lici oko 1895.

Oko 1895. Horak krštava u Janjoj Gori četvero vjernika. Iako

njihova imena nisu poznata ona će se ipak moći, s velikom vjerojatnošću, prepostaviti. Prema usmenoj predaji, najstariji je baptist u Plaščanskoj dolini Rade Pešut (1869? – oko 1953.) koji je ondje djelovao još kao mladić, na prijelazu 19./20. st. Potjeće iz Janje Gore (kbr. 133/165), iz obitelji „Vasinovih“, a imao je dva brata, Josu i Iliju. Ne postoji podatak o tome kada se obratio i kojim povodom, ali je opravданo prepostaviti da je došao u kontakt s nekim od biblijskih kolportera, vjerojatno s F. Horakom. U prvim se, naime, zapisima o počecima baptističkoga rada u Zagrebu navode među članovima naizmjenice Rade odnosno Bude Pešut, ali kontekst očito upućuje na samo jednu osobu toga prezimena. Stoga jest vjerojatno da je „Bude“ ili „Budiša“ bio Radin nadimak koji se inače i danas spominje u usmenoj predaji.

U izvješću Ivana Zrinščaka (1853. – 1928.), starještine baptista u Hrvatskoj od 1921., koje je priredio Josip Baluban vjerojatno godine 1922., stoji zanimljiv navod o članstvu zagrebačke baptističke zajednice prije Prvoga svjetskog rata:

■ Zato nismo klonuli jer nas je ljubav prama djelu Božjemu i prama našem narodu nagonila, te smo vjerno i požrtvovno radili, da se je taj mali broj medju nama pomalo umnožio na 12 duša. Ali smo opet iskusili veliku žalost jer su nam tri brata Bude Pešut, Martin Žabić i Simo Tvrđorieka otišli u

Ameriku, a četiri sestre umrle tako nas je ostalo pet duša. (I. Zrinčak - Josip Baluban. *Uvod i opstanak Hrvatskih Baptista u Jugoslaviji ...* (Rukopis, 1922.)

Pešut je svjedočio suseljima o svojoj vjeri, čak je i javno propovijedao na mjesnom sajmu u Plaškom. Radnim propovijedanjem obratila su se četvorica: Stevan Pešut /Ćuća/ (1861. - 1943.) iz Janje Gore (kbr. 137), Rade Ninković (1849. - 1926.) iz Vere, potom neki Đuro i još jedan kojemu se više ne zna ime, a potonja su dvojica bili podrijetlom iz Tuka. Moguće jest da je upravo ovu četvoricu Franz Horak krstio u Janjoj Gori oko 1895., a sam Rade Pešut kršten je možda tada, ali vjerojatnije još prije u Zagrebu, budući da je jedno vrijeme, kako je vidljivo iz Zrinčakova sjećanja, bio članom tamošnje zajednice baptista. Neprestano su ga, nažalost, zlostavliali i doslovno prebijali. Naposljetu je, najranije 1899., otiašo u SAD zajedno sa suprugom Sofijom. Prije odlaska, budući da je bio povezan s baptistima u Zagrebu i ondje boravio stanovalo vrijeme, on ostavlja svoju Bibliju (Daničić-Karadžićev prijevod u Rešetarovoj redakciji, tzv. *Pregledano izdanje*, prvi put objavljeno 1895.) zagrebačkom baptistu Stjepanu Bedekoviću (1862? - 1941.). Bedeković pak zapisuje u tu Bibliju: *Radi odlazka u Svet et Poklonio mi jest brat R. Pešut Ovo sv. Pismo. 30. rujna godine 1899. u Zagrebu.*

Povratak Rade Pešuta iz SAD i ponovni odlazak

Pešut se potom nakon desetak godina vraća u svoj zavičaj, vjerojatno oko 1912., te nastavlja s redovitim javnim propovijedanjem u Plaškom, na otvorenom. Prema sjećanjima, moguće jest da ga je poslala neka američka misijska organizacija. Propo-

Zapis u Bedekovićevoj, odnosno negdašnjoj Pešutovoj Bibliji o odlasku R. Pešuta „u Svet“

vijedao je u hladovini velikog jasena na pašnjaku zvanom Škvudra (to se mjesto nalazi kod današnjega mosta na cesti koja povezuje Liku i Kordun). Ovakvo Radino postupanje izaziva oštru reakciju svećenika Pravoslavne crkve, posebice i zato što je u to vrijeme u Plaškom sjedište Gornjokarlovačke eparhije. Pešuta prijavljuju žandarima koji ga u jednom ili u dva navrata javno bičuju. On se, napisljetu, uoči Prvoga svjetskog rata trajno vraća u SAD; ponajprije na nagovor rodbine ili misije koja ga je poslala, jer su se bili opravdano bojali da će mu zlostavljanja bičevanja doći glave. Nakon odlaska u SAD bio je sa svojima (s bratovom ženom Milkom/Milicom Pešut i njezinom kćerkom Marijom/Marom ud. Ogrizović) u vezi sve do 1953.

Zbog nedostupnosti maticnih knjiga i ostalih zapisa koji su u ratovima uništeni ili nestali, teško je zasad pobliže istražiti iscrpnije detalje o životu Rade Pešuta, a što je inače bilo često ime i prezime. Prema nekim izvorima, on je rođen oko 1880.

Opravdano je, međutim, pretpostaviti da je R. Pešut bio vršnjak S. Pešutu i R. Ninkoviću, što bi značilo da je rođen prije 1880. I, doista, moguće je u evidenciji vjernika *Prve njemačke baptističke crkve u Pittsburghu (SAD)* pronaći jednoga Radu Pešuta, rođenoga 23. svibnja 1869. u Janjoj Gori. Potonjega vjerojatno ne treba miješati sa starijim Radom Pešutom, propovjednikom i poznatim biblijskim kolporterom Američkoga biblijskog društva (American Bible Society) koji je, sudeći po njegovim opširnim izvješćima pisanim na engleskom, vjerojatno rođen li se školovao u SAD. Ondje je, nakon svoga gotovo 30-godišnjeg rada u biblijskoj kolportaži, bio 1939. i umirovljen. Postoji još nekoliko osoba imenom „Rade Pešut“ koje bi mogle doći u obzir, ali zasad se ovaj rođen 1869. čini najvjerojatnijim. Pittsburgh i Detroit bila su odredišta mnogih emigranata s područja negdašnje Austro-Ugarske budući da je tamošnja industrija zaposljavala brojnu radnu snagu. U Detroitu je postojala manja baptistička crkva koja je okupljala vjernike useljenike iz Austro-Ugarske i Srbije, no nema spomena nekog Pešuta među njihovim članovima. Usmena predaja spominje, doduše, Radin boravak i čak obraćenje u Detroitu, što je u očitom neskladu s ostalim raspoloživim podacima. Stoga je vjerojatnije da je njegovo krajnje odredište bilo Pittsburgh, a to potkrpejuje nalaz njegova imena u popisu vjernika tamošnje crkve. No ta činjenica ne isključuje mogućnost da je on krajem života ipak boravio u Detroitu.

Ako bi pak Rade Pešut doista bio rođen oko 1880., to bi značilo da je u Pittsburghu djelovao još jedan baptist imenom Rade Pešut o kojemu se u domaćoj baptističkoj historiografiji do sada uopće nije znalo.

Sektaši, nekrsti i unijati

Iako je u Pešutovo vrijeme baptistička „sektu“ bila na hrvatskom području Austro-Ugarske uvjetno dopuštena naredbama Kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade iz 1893. i 1895. godine - koje su regulirale „postupanje sa sektom nazarena i baptista“ - javna se okupljanja nisu smjela održavati i tu su nadležni očito pronašli zakonsko uporište za strogo kažnjavanje. Pravoslavna je crkva, s druge strane, baptistički nauk tretirala kao „vjera unijata“, nazivajući baptiste „unijatima“ ali i „nekrstima“. Iz jednoga kasnijeg izvješća, preciznije poduzeće epske pjesme Ilike Vezmara (1898. - 1975.) u kojoj pripovijeda o svome obraćenju, spominje se termin „nekrsti unijati“. *Nekrsti* zato što nisu davali kršavati svoju djecu nakon rođenja (kao nekad turski osvajači muslimanske vjeroispovijesti kada je termin prvotno i nastao), a *unijati* zbog toga što se smatralo da bi nova vjera mogla pokušati sjediniti pravoslavlje sa zapadnim kršćanstvom - premda su unijačenje pravoslavci u početku vezivali samo uza grkokatolike i općenito uz katoličko prozelitiziranje. Za novovjerce se unijate govorilo da je „najgori unijat onaj koji je za novac vjeru prodao i iz druge države bogat došao“. Mislimo se pritom na ljude koji su se vratili iz emigracije i bili boljega imovinskog statusa. Njihovo se obraćenje u tudini povezivalo s njihovim bogaćnjem u emigraciji putem navodnih finansijskih potpora koje bi zauzvrat dobili u „novovjerskim“ crkvama u koje bi prešli. Ilija Vezmar piše o „takvim“ unijatima (**Prilog 1.**).

Ova je epska pjesma Ilike Vezmara napisana 1953. Sastoje se od 38 strofa pisanih uglavnom u desetercu ili jedanaestercu. Prijepis (lijjevo) obuhvaća tri strofe (10. - 12.).

U Zagrebu je tada živio ili privremeno boravio baptist Josip Bolf (1868. - 1936.) podrijetlom iz Gorskoga kotara, koji se poslje i vratio u Lokve. Professionalno se bavio sakupljanjem i prodajom ljekovitog bilja te je

Prilog 1: Iz epske pjesme Ilike Vezmara

*Ja rekoh u sebi o Bože moj
nebi dao za novac običaj svoj
Da mi ko dade kola zlata
nebi prešao u vjeru unijata*

*Kasnije malo rekoše mi ljudi
kakvi su ovi nekrsti unijati
da ne piju ne puše i zla ne čine
ko ih napadne da se ne brane*

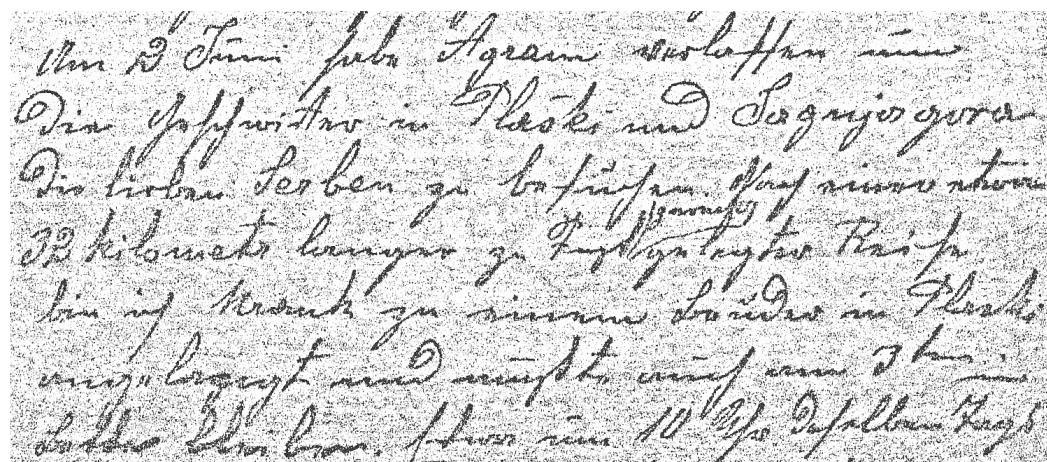
*o tome poče ja misliti
da su добри nekrsti unijati
kad zla ne čine i ne biju se
u miru žive i Bogu mole se ...*

putovao diljem zemlje. On je bio Horakova veza s baptistima u Plaščanskoj dolini, a nazičio je i krštenju oko 1895. prevodeći Horaka s njemačkog. Prema dostupnim saznanjima, neki su se od tih prvih krštenika iselili u Vojvodinu i priključili nazarenima. Ako je taj podatak točan, to je moglo biti pred Prvi svjetski rat kada je doista došlo do sličnih iseljavanja. Kako su, međutim, baptiste u Lici u to vrijeme nazivali i nazarenima, ovaj je podatak teško provjerljiv. Stevan Pešut i Rade Ninković ipak nisu napuštali svoja ognjišta i dočekali su još za života buđenje baptističkoga rada poslije 1923. koje će potaknuti Đuro Vezmar nakon svoga povrata iz Rusije.

Franz Horak u Lici 1898.

Nakon krštenja prve četvornevjernika Franz Horak još je jednom posjetio Plaški i okolicu. Ovo je razvidno iz pisma koje F. Horak upućuje Heinrichu Meyeru, a piše ga iz Velikih Zdenaca, na njemačkom, u lipnju 1898. Heinrich Meyer (1842. – 1919.) bio je tada baptistički propovjednik u Budimpešti. Tijekom zime 1872./73. predvodio je prva baptistička okupljanja u Zagrebu. Nakon njegova odlaska u Mađarsku, Zagreb je jedno vrijeme bio organizacijski podvrgnut budimpeštanskoj baptističkoj crkvi. Franz Horak piše ustvari svoje službeno izvješće Meyeru:

■ ... 2. lipnja (1898., op. R. K.) napustio sam Zagreb da bih posjetio dragu braću Srbe u Plaškom i Jagnjija gori. Nakon što sam propješacio 32 km stigao sam bolestan momen bratu u Plaškom i morao sam još trećeg ostati u krevetu. Ne-kako oko 10 sati toga dana došli su žandari s još nekoliko ljudi i izjavili su: Moramo Vas živog ili mrtvog uhiti; tako sam bio prisiljen usprkos svojoj velikoj slabosti hodati oko ¾ sata pješice. U Plaškom sam bio izručen općinskom uredu, a oni su me vlakom otpremili u Ogulin kotarskim vlastima, gdje su sa mnom, unatoč tomu što sam se pozvao na odredbu Kraljevske zemaljske vlade, sasvim neljudski postupali, a onda uz pratnju protjeran sam u Velike Zdence

Izvod iz pisma F. Horaka H. Meyeru od 15. lipnja 1898. u njemačkom izvorniku

kao opasan stvor. Punih osam dana vodili su me i zatvarali sa skitnicama i drugim propalicama. Dva sam puta okovan lancima. Ali na cijelom ovom putu dao mi je Gospod priliku posijati božansko sjeme (...) 11. ovog mjeseca stigao sam kući (...). (F. Horak, *Pismo H. Meyeru od 15. 6. 1898.*, prijevod).

Iz pisma je moguće zaključiti sljedeće: F. Horak posjećuje „dragu braću”, već dakle krštene vjernike koji prebivaju u Plaškom i Janjoj Gori. Smjestio se kod nekoga vjernika u kući koja je tri čevrt sata hoda (oko 3,5 km) udaljena od centra Plaškog. Vjerojatno je dakle riječ o kući Rade Ninkovića koji je živio u selu Vera pored Plaškog. Franz Horak poziva se pred vlastima na Naredbu iz 1895. koja mu dopušta sastanke u kući u koju ga „kućegospodar naročito pozove”, prijavivši dan ranije ovakav sastanak kraljevskoj kotarskoj oblasti. Očito je da se takvi propisi nisu jednako poštivali i provodili u provinciji, što je bio čest slučaj diljem Hrvatske čak i nakon zavonskog priznanja baptističke

vjeroispovijesti Vidovdanskim ustavom iz 1921.

Stevan Pešut i Rade Ninković jedini baptisti u Lici

Nakon ovoga Horakova pisma nema vijesti o baptističkim vjernicima u Plaščanskog dolini sve do početka 1920-ih godina. Poznato je, međutim, da su Stevan Pešut i Rade Ninković i dalje ostali vjernicima i međusobno kontaktirali, a i bili su povezani s ostalim baptistima pojedincima, posebice s Josipom Bolfom u Lokvama. Vjerojatno je i netko od Ličana, ili bar Josip Bolf kao njihov predstavnik, nazičio prvoj konferenciji baptista u Hrvatskoj, održanoj u Daruvaru 27. – 29. ožujka 1921. kada su postavljeni temelji organiziranoga baptističkog rada u Hrvatskoj (v. *Glas Crkve* 37-2011).

Novih krštenih obraćenika u Plaščanskoj dolini nije bilo. Svjedočenja suseljanima ipak nisu izostala: Rade Ninković imao je npr. naročit način svjedočenja svoje vjere. Bio je nepismen, ali je u svojoj kući držao Bibliju velikog formata. Tu i tamo netko bi mu nešto pročitao iz nje, a on je pamtio ulomke i označavao ta mjesta u Bibliji presavijanjem lista na poseban način. Prema riječima Stevana Vuletića, propovjednika u Plaškom u 1960-ima, Rade je namjerniku koji bi mu došao u kuću običavao govoriti: *Eeej, bezumniče, ajd' ti pročitaj ovo, ajd' pročitaj mi prvi psalam ...* – pruživši gostu Bibliju otvorenu točno na tome mjestu (!). Stevan Pešut također je ostao

vjernikom tijekom svih tih godina. U jesen 1924. baptistički propovjednik Jovo Jekić (1892. – 1998.) iz Banskog Grabovca posjetio je Đuru Vezmara u Begovcu te je ondje predvodio bogoslužni sastanak. O tome Jekić piše i potom dodaje rečenicu koja obraćenje Stevana Pešuta postavlja duboko u prošlost, u 1894. ili 1895. godinu, dakle u doba djelovanja Franza Horaka:

■ Odатle predjosmo u kuću brata Steve Pešuta, koji je svoje srce već 30 godina Gospodu predao. Tu smo riječ Božju čitali na molitvi bili, te osjećali moć Kristove pristunosti (...). (*Glas evanđelja* 6-XII/1924., str. 71.)

Nekoliko godina poslije (1927.) Vinko Vacek (1882. – 1939.), predsjednik tadašnjega baptističkog Saveza, pisat će u *Glasu evanđelja* o počecima baptističkog pokreta u Kraljevini SHS. Spomenut će tako i zanimljiv podatak da 1927. još uvijek žive neki od članova krštenih obitelji koje je krstio propovjednik F. Horak. Misli vjerojatno na obitelj Stevana Pešuta, budući da je Rade Ninković preminuo godine 1926. Napominje također i da brat Horak „još sada (1927., op. R. K.) živi u Americi”.

Đuro Vezmar – Obraćenje u Rusiji i povratak u Liku godine 1923.

Đuro Vezmar (1890. – 1982.) rođen je u Begovcu pored Plaškog. O svome najranijem životu sam piše:

■ Kada čujem ljude kako suju i vidim kako čine zla

“ Dva sam puta okovan lancima. Ali na cijelom ovom putu dao mi je Gospod priliku posijati božansko sjeme

Đuro (desno) i Ilija Vezmar (lijevo). Đuro i Ilija daljnji su rođaci, a Ilija je bio prvi obraćenik nakon povratka Đure Vezmara iz Rusije. Snimljeno oko 1970-te.

djela, zgražam se nad time. Ali tada se sjetim da sam i ja bio takav (...) Oženio sam se kada sam imao 18 godina. No u bračku nisam bio sretan. Pomišljao sam i na to da tražim rastavu. Ali u to vrijeme je izbio prvi svjetski rat, i tako sam bio pozvan u vojsku 15. januara 1915. godine. 15. jula 1916. godine bio sam zarobljen na Ruskom ratištu. Kada sam pomislio na svoje ranije namjere, godilo mi je što sam na takav način bio rastavljen od svoje žene. No tada mi je dolazila misao da je to možda ipak grijeh. Ali neka zla misao me je ohrabrilala: zar nisu neki protjerali svoje žene pa se ne plaše a ti si svojoj ženi ostavio sve. I tako sam ja zanemario uspomenu na svoju ženu, malo dijete i stare roditelje. Za vrijeme od 3 i pol godine nisam im se javljao. (Glasnik 2/1968, str. 11.)

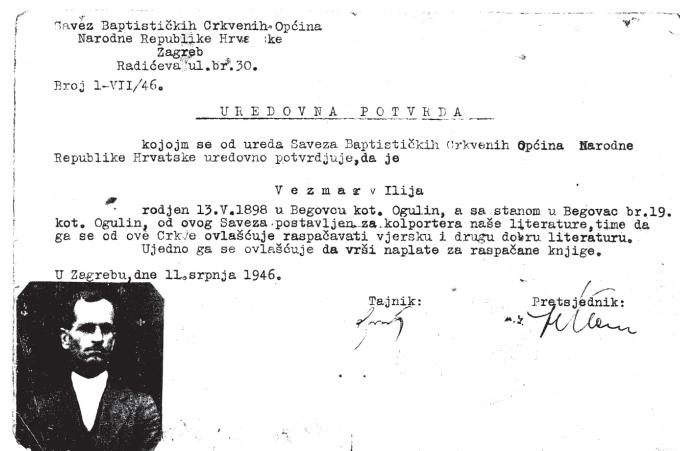
Zarobljeništvo u Rusiji – vjerojatno u početku obvezni rad na nekom seoskom imanju, a potom svojevoljni ostanak – Vezmar je provodio u selu Markuši (naziva ga „Mrkoš“) pored Berdičeva koje se nalazi u Žitomorskoj oblasti na području današnje sjeverozapadne Ukrajine. U selu je postojala manja baptistička zajednica, svega nekoliko obitelji. O tome prvom susretu s njima i svojem obraćenju godine 1920., Vezmar nastavlja u autobiografiji:

■ Jednoga prazničnog dana šetao sam se po selu i iz jedne kuće sam čuo neku nepoznatu ali lijepu pjesmu.

tu ali lijepu pjesmu. Pitao sam svojega prijatelja Rusa da li on zna kakva je to pjesma, ali ni njemu nije bila poznata. Ušli smo unutra i vidjeli mnogo ljudi koji su se sakupili. Bilo je to u kući u kojoj je živjela jedna od tri vjerne obitelji u tome selu. Ja sam ih ranije mrzio i nisam želio da s njima imam veze, niti da slušam ono što su oni svjedočili. Tada je u toj kući bilo oko 25 vjernih iz susjednog sela, koji su došli u posjetu, i oni su tako divno pjevali ... Propovjednik je govorio Kristove riječi iz Svetoga pisma (...) Tako je i meni postalo jasno šta je dobro a šta nije (...) Slušajući riječ Božju u Rusiji, doživio sam u sebi saznanje da moja žena u Jugoslaviji pripada meni i ja njoj. Uzvjerovao sam u Isusa Krista kao svojega Spasitelja i bio sam na osnovu svojega svjedočanstva kršten (...). (Glasnik 2/1968, str. 11.)

Godine 1921. Đuro Vezmar bio je kršten, a naredne godine

“ Jednoga prazničnog dana šetao sam se po selu i iz jedne kuće sam čuo neku nepoznatu ali lijepu pjesmu. ”

Uredovna potvrda od 11. 7. 1946. kojom se Iliju Vezmaru odobrava slobodan kolporterski rad u Narodnoj Republici Hrvatskoj. Ovo je kasnija potvrda, a slična su odobrenja izdavana i tijekom 1920-ih i 1930-ih godina.

baptistička zajednica u Markušiju izabire ga za svoga propovjednika. On tu službu obavlja zakratko, budući da je naumio vratiti se u svoj kraj, „da svojima kaže što mu je učinio Isus“. Službeni izlaz iz Rusije nije mogao dobiti te se pješice zaputio prema poljskoj granici. U Liku je stigao 1923.

Povezivanje s baptistima u Hrvatskoj

Nakon povratka u rodni kraj Vezmar započinje širiti svoje novo vjersko uvjerenje. Uskoro stupa u vezu sa Stevanom Pešutom i Radom Ninkovićem, a oni ga upoznaju s Josipom Bolfom koji pak Vezmaru daje adresu Ivana Zrinčića. Vezmar potom putuje u Zagreb gdje se upoznaje sa zagrebačkim baptistima i s propovjednikom Vinicom Vacekom koji je od jeseni 1922. preuzeo vodstvo i započeo organizaciju baptističkoga pokreta u zemlji. Vacek dogovara s Vezmarom skorašnji posjet Lici: Emil Lovrec (1901. – 1968.) iz Zagreba i Jovo Jekić iz Banskog Grabovca posjetit će Vezmara u Begovcu kako bi se pospješio razvoj ovoga obnovljenog žarišta baptističkoga rada. Tijekom jeseni 1924. ovaj je posjet i ostvaren, a bogoslužja su održana u kući Đure Vezmara i Stevana Pešuta.

Vezmarov rad u Lici ne prolazi nezapaženo od strane pravoslavnog svećenstva. Tako on piše u autobiografiji o tome da je svećenik iz Ličke Jesenice počeo buniti narod protiv

njega, nazivajući ga „šugavom ovcom“ koju „treba ofuriti vrelom vodom“. Službene neprilike uslijedile su već godine 1924. kada je Vezmar odbio krstiti svoje novorođeno dijete u Pravoslavnoj crkvi. Na osnovu Vidovdanskog ustava i Zakona o vjeroispovijednim odnosima on bi na to imao pravo, ali vjerojatno nije prethodno obavio postupak službenog istupa iz Pravoslavne crkve. Zandarmrija ga je stoga prisilno privela na krštenje djeteta, što je Vezmar iskoristio za javno svjedočenje svoje vjere u crkvi. Svećenik ga je ukorio i prijavio vlastima u Ogulinu. Ondje je, međutim, nakon saslušanja pušten jer nije prekršio zakon.

Narednih će godina brojni budući lički vjernici baptisti imati poteškoća pri traženju istupnice iz Pravoslavne crkve: prijetit će im se bacanjem s mosta i kamenovanjem kuća. Bivali su i pretučeni, ali se broj baptista i njihovih simpatizera unatoč svemu povećavao. Stradala su također i djeca baptističkih roditelja. U razdoblju do Drugoga svjetskog rata pravoslavni su svećenici redovito, čak do krvi tukli školsku djecu od osmogodišnjaka nadalje, budući da su odbijala moliti se „Majci Božjoj i sv. Savi“. Takvima su u školi obično zapovjedali i klečati na kukuruznom zrnju.

Prva krštenja u Lici nakon Vezmarova povratka

Rad u Lici polako napreduje i naredne su godine održana dva

krštenja. Dana 24. rujna 1925. Vinko Vacek krstio je prva dva obraćenika – Iliju i Milu Vezmara – na nekom potoku u Plaškom:

■ Radost je nebeska nadvila svoja krila i nad onim krajevima, kada silazaše sa Ličkih planina dva mila brata, da sklope zavjet sa Gospodom i obećanje, da će svuda govoriti i propovijedati tu milost koju od milog Spasitelja primiše. I tada bijahu u znak smrti Isusove, pod čistu kao kristal vodu položeni... (*Glas evanđelja* 10-X/1925., str. 120.)

Točna lokacija krštenja danas više nije poznata. Kroz Plaški i okolicu protjeće nekoliko potoka i rijeka koji bi mogli doći u obzir. Ovo je prvo krštenje vjerojatno bilo potajno obavljen, jer se već za naredno krštenje, održano mjesec dana poslije (27. listopada 1925.) na jezeru Blata, navodi da je izazvalo izuzetan javni interes. Tada je Vinko Vacek krstio Manu Pešuta st. (1885. – 1949.) i Petra (Peru) Vezmara:

■ Što još nevidje onaj kraj, vidjeti se moglo dne 27. X prije podne, kada su dva mila brata, na njihovo vjerno svjedočanstvo kršteni bili. Čudili se mnogi, a neki i prijetili da će nas rastjerati, ali bi Gospod snama. Sila riječi Božje iz Mat. 3. umiri duh milih prijatelja, kojih mnogo kraj vode bijaše, tako da su svi u miru riječ Božju saslušali, sveto krštenje odobravali, i nekoji rekoše: „To mora da je nekakva sila, koja ove ljude i po zimi u vodu goni.” ... (*Glas evanđelja* 12-XII/1925., str. 141.)

Ilija i Petar Vezmar potom aktivno evangelizacijski djeluju

ju u Lici, pomažući Đuri Vezmaru u radu. Bave se i poslom ovlaštenih biblijskih kolportera, obilazeći po selima i prodavajući Biblije i vjerske knjige te dijeleći letke s kršćanskim sadržajem.

Do kraja 1920-ih Vacek još nekoliko puta posjećuje Liku, propovijedajući i povremeno financijski podupirući vjernike slabijega imovinskog stanja. Nakon svoga posjeta početkom lipnja 1926. opširno se u *Glasu evanđelja* osvrće na teške gospodarske uvjete u Lici, a posebno navodi veliko požrtvovanje tamošnjih vjernika i duhovnu glad za evanđeoskom porukom:

■ ... Kao što većina Ličkog stanovništva traži koru hljeba po kojekakovim teškim zaradama, tako i naša braća, u znoju lica svojega po onim šumskim vrletima zaraduju svoj svaki-danji hljeb. Mogu li oni dakle Bogu služiti i u Njemu se radovati? kad im je djel njihova života sama patnja i siromaštvo? Mogu, i evo, još kako! U spomenutu večer skupismo se zajedno, i prvo je pitanje bilo: kako dugo mogu ostati kod njih? Kad im rekoh, da će ostati kod njih do srijede, nasta drugo pitanje: Tko će otići da javi braći, koji se nalaze na radnji u šumi 20 km. daleko? Videći tolike poteškoće i žrtve koje bi braća prinjeti morali da se skupe zajedno, počeo sam ih žaliti i odvraćati ... Ali bi uzalud moje odvraćanje, jer brat M. Vezmar reče: „Ne, ne! mi moramo da se skupimo. Ja će ići u goru da dozovem braću, jer radnje će bit vavijek, a ovakovijeh prilika nemamo često.” (...) (*Glas evanđelja* 6-VI/1926., str. 70-71.)

Treće krštenje u Lici, opet na jezeru Blata, održao je Vinko Vacek 27. svibnja 1928. Tada su kršteni Milanko Ogrizović (1905. – 1988.) iz Blata te Marta Vezmar iz Begovca. Kršteno je i troje vjernika iz Duge Rese, među njima i Janko Matešić koji će poslije biti jedan od vodećih vjernika dugoreške crkve. Đuro Vezmar započeo je od 1926. posjećivati i Dugu Resu gdje je crkva tada bila u začecima, a suradnja s dugoreškim i poslije severin-

skim baptistima nastavila se i uspješno razvijala. Ovo treće krštenje naišlo je na oštra protivljenja nekih mještana, uz otvorene prijetnje nasiljem. Sam je obred naposljetku odgođen, ali je nakon nekoliko sati nastavljen na drugoj obali jezera, na privatnoj njivi. Vlasnik njive nije dopustio nasilnicima da ometaju bogoslužje na njegovu privatnom posjedu te je obred krštenja dovršen u miru:

■ Tada sam video vodju napadača, kako vodi svoju, već dosta malenu četu, te se izdaleka prijeti i više na nas. Kad su došli blizu, stali su pred njih prijatelji koji su nas pozvali na svoju njivu, te im jedan prijatelj reče: „Ni korak bliže mogu zemljista; jer nemaš ti posla ovamo!” Počelo je prepiranje i vika, ali kad je jedan prijatelj podigao štap na one koji su na nas navaljivali, uplaši se vodja i ode, a drugi su se primirili, tako da smo u miru i velikom blagoslovu mogli svršiti djelo Božje. (*Glas evanđelja* 6-VI/1928., str. 93.)

Od kraja 1920-ih baptističko je djelovanje u Lici sve osjetnije. Domaći kolporteri Ilija i Petar (Pero) Vezmar stječu nove kontakte u Ličkoj Jesenici, Pišću, Oštarijama. Đuro Vezmar godine 1932. navodi posjet Zalužnicama (pored Vrhovina) i Vojnovcu (mjesto između Plaškog i Josipdola). Godine 1930. u Hrvatskoj boravi dr. Everett Gill, europski predstavnik američkih Južnih baptista koji su tada bili zaduženi za duhovnu i materijalnu skrb nad baptistima u tadašnjoj Jugoslaviji.

Početkom travnja te godine Vacek s Gillom boravi dva dana u Begovcu. U narednim je godinama još nekoliko značajnih inozemnih gostiju znalo posjetiti Liku, tako npr. bugarski propovjednik Igo Igoff i George W. Sadler, područni misijski direktor američkih Južnih baptista. Domaći duhovni radnici također su obilazili ličke baptiste: uz Vaceka, najčešće Jovo Jekić i Alekса Novak iz Mačkovca te severinski propovjednik Ljudevit Drobny i Janko Matesić iz D. Rese. Dugoreški i severinski vjernici pridruživali su se

posjetima, nerijetko sa svojim crkvenim zborovima, održavajući trajne veze s ličkim baptistima. Početkom 1941. ličke baptiste posjetio je i beogradski (prije toga daruvarski) propovjednik Václav Zboril, voditelj omladinskog rada u tadašnjoj Jugoslaviji.

Od početka 1930-ih do izbijanja Drugoga svjetskog rata održano je još osam krštenja u Lici, sveukupno dakle jedanaest. Dana 16. rujna 1932. kršten je Mane Klipa iz Ličke Jesenice, a krstio ga je Vinko Vacek, vjerojatno u L. Jesenici. Sva naredna krštenja bit će pak održana na jezeru Blata. Aleksa Novak je 17. lipnja 1934. krstio troje vjernika (Milu Ogrizovića, Draginju Stanišić te još jednu vjernicu), a iste je godine održao još jedno krštenje o kojemu nema bližih podataka. U kasnu jesen 1935. (3. studenoga) Novak je krstio osmero vjernika. U izješću se navodi da je „voda bila hladna, a oni su ulazili u vodu s vrućim srcima”. Bogoslužja su tada održana u kući Milanka Ogrizovića u Blatima, a sutradan u Zebiću, još jednom mjestu gdje je oko 1935. započeo trajniji rad. Reakcija većinske crkve na sve osjetniju baptističku prisutnost opet nije izostala. Narednog mjeseca i Vacek stiže u Liku te u svome izješću u *Glasu evanđelja* navodi:

■ ... Božja milost je silno medju nama djelovala, jer sirotinja traži Krista Spasitelja. Ne koristi, što gospoda šalju u sela razne arke na pisaćem stroju napisane, u kojima grde i crne baptiste kao odpadnike i otrovni uplivuvak, ne koristi ništa, narod je sit vanjske forme, pa traži duševni preporod, a to može postići jedino po sv. Evandjelu, koje se na našim sastancima čita i u duhu istine razlaže. (...) (*Glas evanđelja* 12-XII/1935., str. 115.)

Ljudevit Drobny krstio je 21. lipnja 1937. petnaest vjernika, „u najljepšem miru, svečano i blagoslovljeno”, negdašnjih protivljenja nije dakle bilo. Drobny je 27. rujna 1938. krstio još deset vjernika, a potom je uslijedilo bogosluženje u Zebiću. Do početka rata održana su

“Od početka 1930-ih do izbijanja Drugoga svjetskog rata održano je još osam krštenja u Lici, sveukupno dakle jedanaest.”

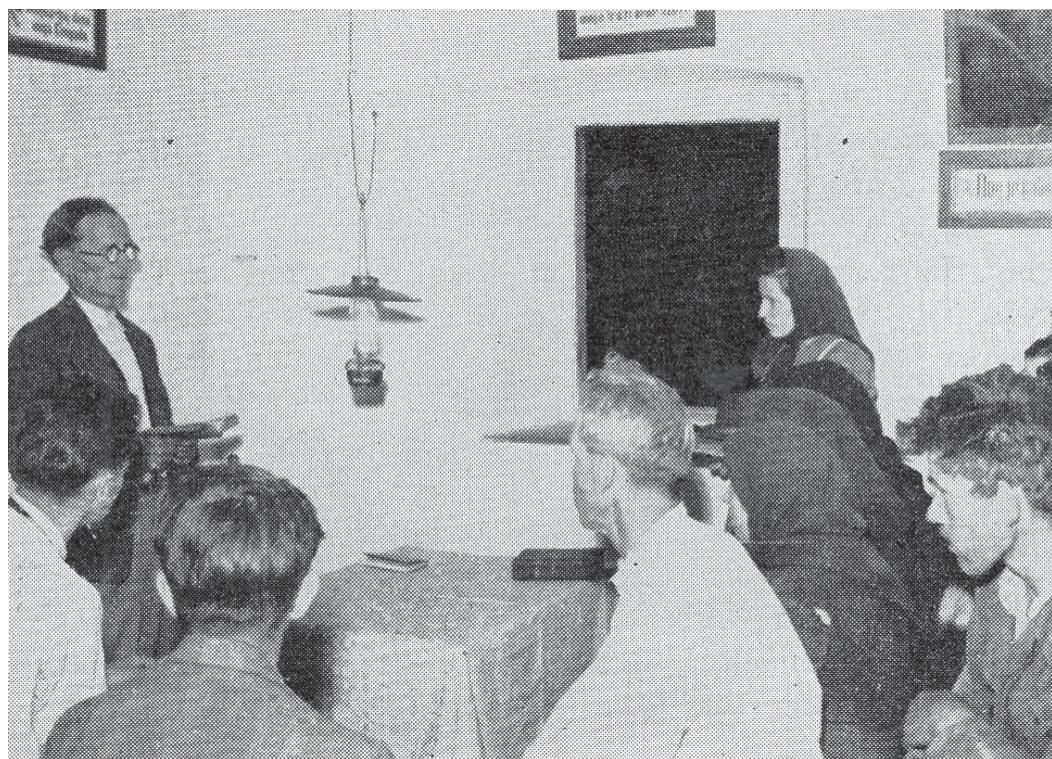
još dva krštenja. Jovo Jekić krstio je 19. listopada 1939. četiri vjernika i pet vjernica, a dana 6. listopada 1940. još pet vjernika i pet vjernica.

Zbrojem dakle svih krštenika u razdoblju od 1895. do 1941. dobija se podatak o sedamdesetak krštenika do početka izbijanja Drugoga svjetskog rata.

Crkvena organizacija i sudjelovanje ličkih baptista u pokrajinskom crkvenom radu

Ličke baptističke skupine nisu u početku bile formalno organizirane unutar tadašnje *Srbsko-hrvatske pokrajinske baptističke konferencije* koja je tada organizacijski obuhvaćala uglavnom baptiste u Hrvatskoj. U prvoj formalnoj organizaciji, koja je uspostavljena u svibnju 1927., Plaški je naveden kao misijska stаница crkvene općine Bačuga. Novom pak reorganizacijom u 1930-im godinama Begovac-Plaški postao je misijska stаница Baptističke crkvene općine u Zagrebu, s odgovornom osobom Đuro Vezmarom. U zapisnicima pokrajinske konferencije ne spominju se izrijekom delegati iz Like sve do 1932. kada skupu nazoči i Milanko Ogrizović za stanicu Begovac. Sljedeći delegat, Đuro Vezmar, nazočit će konferenciji 1936. Godine 1938. među delegatima su Milanko Ogrizović i Dane Miščević. U ime Ličana izvješće tada podnosi severinski propovjednik Lj. Drobný i naglašava poteškoće u radu: protivljenje većinske crkve i veliku sirotinju koja „mnogo puta nema scim razsvjetliti kuća a narod iz daleka dolazi da sluša sv. Evandje“. Stoga Drobný moli za pripomoć ovim pasivnim krajevinama. Na drugoj konferenciji 1938. Đuro Vezmar delegat je za Liku i D. Resu. On podnosi izvješće o radu govoreći o

■ ... velikom i blagoslovnom radu u Liki koji iako je dosta naporan ali radostan: jer narod voli slušati sv. evandje pa stoga često obilazim sve stанице prevaljujući po šest do deset kilometara pješice da objavim tome narodu sv. evandje: rada je mnogo ali je radnika malo. (Zapisnik Srb.-hr. pokr. bapt. konf. od 1. 12. 1938.)

Đuro Vezmar predvodi bogoslužje u Begovcu 1955. Ženska osoba (koja стоји nasuprot njemu) njegova je kćerka Marta. (Izvor: *Commission*, Oct 1956, str. 14.)

Na spomenutoj je konferenciji Đuro Vezmar izabran u misijski odbor i među delegate za saveznu konferenciju baptista u Jugoslaviji. U misijski odbor izabran je i naredne godine, a također u disciplinski odbor. Na pokrajinskoj konferenciji održanoj 1. prosinca 1939. u Zagrebu delegati su iz Like Đuro i Ilija Vezmar. Budući da je zagrebačka crkva ostala bez propovjednika (V. Vacek te je godine preminuo), voditelj crkve Josip Baluban predlaže Đuri Vezmaru da jednom mjesečno dolazi u Zagreb podijeliti Večeru Gospodnju, ali Vezmar, zbog obveza, ne može taj prijedlog prihvati u cijelosti. Pristaje, međutim, dijeliti tu službu s Jovom Jekićem i Aleksom Novakom. Premda je Đuro Vezmar u ruskoj seoskoj crkvi bio izabran za propovjednika, izgleda da nije bio formalno ordiniran za tu službu i po povratku nije bio ovlašten istu obavljati u baptističkim crkvama u Kraljevini SHS. Stoga nije krštavao niti predvodio službe Večere Gospodnje nego je vođenje tih obreda prepusteno gostujućim propovjednicima u dogovoru sa saveznim tijelima. Vezmar je ordiniran tek 5. lipnja 1938.

u Severinu na Kupi prigodom održavanja višednevne omladinske konferencije. Čin ordinacije vodili su propovjednici Václav Zbořil, Ljudevit Drobný i Alekса Novak.

Na pokrajinskoj sjednici godine 1940. nije bilo delegata iz Like, ali je Đuro Vezmar ipak izabran za delegata na narednoj saveznoj konferenciji koja, međutim, vjerojatno nije održana zbog nadolazećeg rata.

Zanimljiv je detalj iz toga razdoblja i neuspjeli pokušaj organizacije ženskoga rada u Lici. Incijator tadašnjega ženskog rada na saveznom nivou bila je početkom 1930-ih Ruskinja Lidija Kalmikova (? - 1944.), članica beogradske crkve. U svibnju 1939. osnovano je u Cerni savezno sestrinsko udruženje. Potpredsjednica Janja Baluban (1894. - 1975.) iz Zagreba bila je zadužena za iniciranje ženskog rada u Hrvatskoj pa tako i u Lici. Osnivanje sestrinskog udruženja u Begovcu nije uspjelo, premda je ondje tada bilo više od trideset sestara. U svome izvješću iz 1939. Janja Baluban navodi da im je brat Vezmar na sastanku izjavio da su kod njih starije sestre nepismene, a mlade još premlade da vode „Udruženje“.

U pozadini se, naravno, odražavalo konzervativnije stajalište prema ženskom radu u crkvi koji se u nekim seoskim sredinama smatrao nebiblijskim ili u najmanju ruku neprikladnim.

Još je jedan predratni detalj vrijedan interesa. Premda su lički baptisti bili podrijetlom pretežno pravoslavci, zabilježen je u katoličkim izvorima i katolik Nikola Lončar iz Vere koji 1940. nije htio primiti svećenika za blagoslov kuće pa se navodi da je „izgleda bio baptist“. Lončar ipak nije bio član baptističke crkve, ali je očito bio „priatelj“ crkve.

Mjesta bogoslužja i pokušaj gradnje molitvenog doma u Janjoj Gori

Bogoslužja ličkih baptista održavala su se u privatnim kućama, u posebno pripremljenoj prostoriji, obično u glavnoj prostoriji u kući koju bi domaćin prethodno ispraznio. Na svojoj adresi u Begovcu (kbr. 9) Đuro Vezmar održavao je pak bogoslužja u skromnoj sobici, uz veliko protivljenje svoga oca.

Povećanjem broja ličkih vjernika u 1930-im godinama pokazala se potreba za izgradnjom molitvenoga doma. U

Vjernici u Janjoj Gori ispred hrpe kamenja koja je već pripremljena za gradnju molitvenoga doma. Snimljeno vjerojatno 1937.

to vrijeme postojale su četiri misiske stanice: Begovac, Blata, Zebić i Janja Gora, mjesto međusobno udaljena od jedan do tri sata hoda, u kojima su se bogoslužja nedjeljom održavala triput dnevno, uvijek na drugom mjestu: u Begovcu u kući Đure Vezmara, u Blatima kod Milanka Ogrizovića, u Janji Gori kod Stevana Pešuta, a u Zebiću kod Sofije Vukelić. Njeni suprug Miloš bio je vjernik istinskog kršćanskog uvjerenja i dopuštao je okupljanja u svojoj kući unatoč protivljenju pravoslavnog svećenstva, budući da on nikada nije formalno istupio iz Pravoslavne crkve. Nije se protivio ni krštenju svoje supruge po baptističkom obredu. Preminuo je u kolovozu 1934. Pogreb je vodio pravoslavni svećenik, a baptisti su potom održali bogoslužje u pokojnikovoj kući.

Poslije će se bogoslužja jedno vrijeme također održavati u Trojvrhu i Kuniću. Nije, međutim, bilo mogućnosti za veća zajednička okupljanja. Godine 1940. (18. kolovoza) održana je doduše prva omladinska konferencija ličkih i goranskih bap-

tista – ali u Dugoj Resi! Među glavnim govornicima bio je i Đuro Vezmar, a referate su održale sestre iz Like: B. Korolija („Predlog poslušnosti“), M. Pešut („Grijesi mladosti“) te jedna neimenovana omladinka („Ponašanje omladine“). Skup je naznačilo čak 35 omladinaca iz Like.

Na sjednici pokrajinske baptističke konferencije održanoj u Cerni 9. – 10. ožujka 1937. prvi se put službeno navodi potreba gradnje molitvenoga doma u Lici. Vacek tako navodi:

■... rad u vinogradu Gospodnjem koji je velik i otvara se na sve strane, a osobito u Liki gđe se narod žrtvuje i trudi prevaljujući više kilometara pješice do mjesta gđe se sv. Evandjelje propovijeda. U Janja-Liki (Janja Gori, op. R. K.) jedan brat poklanja zemlje za molitveni dom, a za gradnju braća i sestre mole pripomoći od vjerne braće koji mogu osjećati potrebu za taj blagosloveni rad. (*Zapisnik Srb.-hr. pokr. bapt. konf.* od 9. – 10. 3. 1937.)

O potrebi gradnje molitvenog doma Vacek piše i u *Glasu*

evanđelja navodeći da je ta potreba „velika“ budući da se,

■... Lički narod probudio za sv. Evandjelje i neda se odvratiti od Božje Riječi iako mnogi sveštenici napadaju i odvraćaju. Ličani su svagda bistri i razumni ljudi, pa znaju razabrati gdje je istina i pravda i toga se drže. (*Glas evanđelja* 1-2/1937, str. 10.)

U narednom broju i Đuro Vezmar zauzeto piše o ovoj potrebi:

■ U ovoj okolici na više mjesta se sakupljamo pošto su ovde male kućice, ali ako i jesu male kućice to osjećamo veliku radost u Gospodu. I zato što nemamo dovoljno propovjednika da se na više mjesta sakupljamo to nam je od velike potrebe da se sagradi Molitveni dom. (*Glas evanđelja* 3-4/1937, str. 27.)

Vezmar nadalje moli vjernike u zemlji za finansijsku pomoć, a upravu *Glasa evanđelja* da preuzme prikupljanje dragovoljnih priloga za gradnju. Nakon pripreme građevinskog materijala, doista se godine 1940. započelo s izgradnjom molitvenog doma u Janjoj Gori,

pored kuće Mane Pešuta (kbr. 137).

Ova je lokacija bila donekle središnjo postavljena u odnosu na ostala mjesta okupljanja, stoga se tada smatrala iznimno prikladnom. Početkom siječnja 1941. zidovi su već bili podignuti, ali je ponestalo sredstava. Budući da se otvaranje molitvenog doma planiralo za ljeto 1941. radovi su nekako nastavljeni, čak je i krov postavljen. Rat je, međutim, onemogućio daljnju gradnju. Tijekom rata krov je skinut s građevine i postavljen na neku kuću koja je izgorjela, tako da su na crkvenoj zgradi ostali samo zidovi čiji su ostaci i danas vidljivi. Poslije rata nije više bilo interesa da se nastavi s gradnjom na toj lokaciji.

Prvi je svjetski rat iznjedrio jednoga od pionira baptista u Lici – Đuru Vezmara. Drugi je svjetski rat zaustavio pak gradnju molitvenog doma ličkih baptista. O tome kako je baptistička crkva u Lici opstala tijekom Drugoga svjetskog rata i porača – sve do u najnovije doba i trećega rata – pišemo u sljedećem broju časopisa. ●

Razgovor s Draženom Ogrizovićem, pastorem Baptističke crkve u Plaškom

Drži se Gospoda i sve će biti dobro

Uz povijesni osvrt o baptističkim crkvama u Lici, donosimo i razgovor s plaščanskim pastorem Draženom Ogrizovićem. Poslije Steve Vuletića u 1960-im godinama, Dražen je drugi punovremeni pastor ličkih baptističkih vjernika. Nakon jednogodišnjega pripravničkog staža, ordiniran je za službu pastora 5. prosinca 2010.

■ Dražene, predstavi se najprije našim čitateljima. Potječeš iz Plaškog, ali nisi oduvijek živio ondje? Kako je tekao tvoj najraniji životni put, djetinjstvo, školovanje, crkva, obraćenje?

Rođen sam u Rijeci 1979. Budući da moji roditelji potječu iz okolice Plaškog, nakon godinu života u Rijeci odlučili su se vratiti u Liku, tako da sam osnovnu školu i dvije godine srednje ekonomiske završio u Plaškom, dok sam treći i četvrti srednje dovršio u Sremskoj Mitrovici. Za vrijeme akcije „Olju“ otisli smo u Šid, gdje moji roditelji i danas žive. Moji baka i djed po očevoj liniji potječu iz baptističkih obitelji, oni su djeca prvih obraćenika u ovim krajevima; po toj bi liniji ja trebao biti četvrta generacija. Moj djed, iako je potjecao iz kršćanske obitelji, nije bio član crkve, dok baka jest. Sjećam se da bi nam baka svaki put kada bi kod nje došli čitala iz Biblije. Nikada neću zaboraviti da je sve tada zamirisalo na bosiljak, jer je baka stavljala ovu biljku među stranice Biblije, kako bi valjda znala gdje je stala s čitanjem.

U Šidu sam 1996. počeo poštati baptističku crkvu. Od prve ulaska – a tome je prethodilo mnogo poziva i molitvi – znao sam da je to ono što želim; ne religiju u kojoj ti nameću što i kako moraš vjerovati, nego stvarni odnos sa živim Bogom. Ondje sam i kršten 20. travnja 1997. Fascinirala me najprije sloboda koju Krist daje, a presudan je trenutak bila spoznaja poput neke vizije u kojoj mi Isus pojašnjava da moram izabrati između njega i dotadašnjeg života, između života i smrti. Shvatio sam posljedice toga izbora.

■ Što te je potaklo na interes za studij teologije i izbor pastorske službe kao tvoga životnog opredjeljenja?

Nakon završene srednje škole upisao sam Pravni fakultet u Novom Sadu gdje sam dvije godine studirao. Jedno je poslijepodne Bog nekako preokrenuo cijeli moj dotadašnji život i osjetio sam drugaćiju poziv. Odlučio sam prekinuti studij prava i otisao sam najprije u jednogodišnju biblijsku školu, a potom sam upisao Teološki fakultet u Novom Sadu. Ondje sam i diplomirao 2005., a pastorski smjer nadošao je nekako spontano.

■ Kako je došlo do odluke da započneš službu upravo među „svojima“ u Lici? Ne bojiš li se krilateće da je „prorok bez časti u svojem zavičaju“?

Nakon diplomiranja poslao sam svoj životopis na 25 adresa različitih baptističkih crkava i organizacija u Srbiji i Šire, budući da sam želio raditi za Krista. To je sve što sam tada htio, ne pitajući ni za kakve druge uvjete. Nitko mi se nije javio niti odgovorio, bilo pismom ili usmeno. Neki su čak kršćani ismijali moja nastojanja tvrdeći da se ne živi od rada za Boga, nego samo od nekoga „pravog“ životnog zanimanja. Nisam odustajao, jer sam bio siguran u Božji poziv. Ponovno sam poslao pisma sa životopisom, ali ovaj put i u Hrvatsku. Javio mi se Željko Mraz, glavni tajnik SBC u RH, pozvavši me na razgovor, a potom i na šestomjesečni probni rad u Glinu.

Nakon toga čekao sam na daljnje poteze SBC u RH. U jesen 2008. nazvao me karlovački pa-

stor Ladislav Ružićka i pitao me bi li bio voljan doći u Plaški, što sam rado prihvatio. Došao sam, nisam isprva imao ni gdje stanovaći, a ni sredstava za život – čak sam i za putne troškove morao pozajmiti novac. Primila me je obitelj Pešut. Kod njih sam živio deset mjeseci, a potom još godinu dana u jednoj crkvenoj prostoriji, sve dok 2010. nisam dobio stan od Ministarstva obnove.

Ne mislim da mi činjenica što sam odavde podrijetlom otežava rad, jer se ovaj kraj sasvim promjenio, tako da ja danas gotovo i da nisam „prorok u svome zavičaju“.

■ Vratio si se u Plaški u vrijeme kada ratne rane nisu još zacijselile, a i etnički se sastav mesta promjenio. Kako je bilo snaći se u novome društveno-političkom i kulturnom okruženju?

Da, Plaški danas, to jest u vrijeme kada sam se vratio, nije više onaj kakav je bio u vrijeme moga odrastanja. Sve se promjenilo, ovaj se kraj danas suočava s tužnom socijalnom situacijom i depresijom – bez ikakave želje da se nešto korisno učini za sebe ili druge. Pojavili su se čak i poroci, droga i prostitucija, za koje nikada ne bih rekao da će se ovdje moći pojavit. Kako se snaći? Pa najprije treba uočiti probleme i vidjeti na koji način evanđelje – čiji sam propovjednik – može pružiti konkretan odgovor i pomoći. Nije lako, jer su nekim tradicionalne crkve uporišta nacionalizma koji truje i dijeli nas na „naše“ i „njihove“. Svoju službu doživljavam u kontekstu problematike cijelog ovog kraja, a ne samo lokalne crkve.

■ Dobna struktura ličkih baptističkih crkava pokazuje pretežni udio starijih osoba, dok se mlađi – izuzev tebe i supruge – ne vraćaju u Liku. Uz to se i broj vjernika preplovio u odnosu na stanje prije rata. Kako se mlađi pastor treba postaviti u takvima uvjetima?

Cesto kažem da smo mi specifična crkva, a to uistinu i jesmo: jer nema nas mnogo, svega tridesetak, a većina je među njima već davno pregazila osamdesetu pa čak i devedesetu. Takve okolnosti zahtijevaju od pastora drugaćiji angažman. Budući da većina njih žive sami, redovito ih obilazim. Kada je potrebno, nabavljam lijekove, plaćam račune, obavljam neke sitne popravke i slične aktivnosti. Tu je, svakako, i dušobrižništvo koje se suočava sa strahovima samoće, bolesti, odbačenosti i osjećajem beskorisnosti.

Moram reći da su me ovi ljudi dosad naučili vrlo važnim životnim lekcijama i mudrosti. Sve su se te vrednote u suvremenom društvu odavno izgubile. Njihova nepokolebljivost u vjeri – u vrijeme i u nevrijeme – meni je kao mlađom pastoru veličanstven primjer iz kojega učim svakoga dana.

■ Koja bi bila poruka – tvoja i ličkih vjernika – čitateljima Glasa Crkve?

Ne zaboraviti nikad da je Isus naše najveće blago, a ostalo da je sve drugorazredno. Kao što mi je jednom rekla sestra moga djeda: „Kada imaš Boga, imaš sve – jer On te nikada neće razočarati niti ostaviti. Drži se Gospoda i sve će biti dobro.“ • Razgovor vodio Ruben Knežević

4. nastavak

Ljubav i njezina djela

⁸Ljubav nikada ne prestaje. A prorokovanja? Prestat će. A jezici? Umuknut će. A znanje? Nestat će. ⁹Jer djelomice spoznajemo i djelomice prorokujemo. ¹⁰A kad dođe savršeno, nestat će ovo djelomično. ¹¹Kad bijah djetešce, govorah kao djetešce, mišljah kao djetešce, rasuđivah kao djetešce. Kada postao od rastao čovjek, odbacio sam djetinje. ¹²Jer sada gledamo kroz zrcalo, u zagonetki, a tada – licem u lice! Sada spoznajem djelomice, a onda ću spoznati posvema, kao što sam i posvema spoznat. – 1 Kor 13,8-12

Nela Mayer Williams

Sljedeći nam retci pokazuju nepobjedivost ljubavi jer je ona u korijenu Božjega bića. Ljubav nikada ne „pada na ispit“: glagol πίπτω znači „pasti, propasti“. Zvijezde će s neba padati (Mk 13,25), neće propasti nijedan potezić iz Zakona (Lk 16,17). Tu neuništivost ljubavi dalje otkriva nestajanje darā Duha do kojih su Korinćani toliko držali. Darī proroštva, jezika i znanja privremeni su. To otkrivaju glagoli καταργέω и παύω (pauza). Prvi se u NZ pojavljuje 27 puta uglavnom kod Pavla, a u nekim engle-

skim prijevodima preveden je sa 17 različitih riječi. Osnovno mu je značenje: učiniti nedjelotvornim, neupotrebljivim, učiniti da se nešto prestane događati. Čak i toliko cijenjena djelovanja Duha zapadaju u neučinkovitost. Glagol παύω u medijalnom obliku futura kaže: „(jezici) će učiniti za sebe da prestanu“. Kako malo od ljudskog djela ostaje, a Božja će ljubav ostati dovjeka.

Upravo tu misao objašnjava 9. redak: „Jer djelomice spoznajemo i djelomice prorokujemo“. Riječ *djelomice* (μέρος = dio cjeline) u naglašenom je položaju na početku rečenice. I glagoli u prezentu (sadašnjem vremenu) pokazuju kako je sadašnjost u odnosu na puninu budućnosti privremena, fragmentarna i lomljiva. Zato imamo zalog Duha (2 Kor 1,22) i prvine Duha (Rim 8,23) kao jamstvo i predokus nebeske slave. Tada će doći ono savršeno (r. 10). Ovo će djelomično nestati,

ti (καταργέω) kad dođe ono savršeno (τέλειον). Ta riječ sadrži u sebi značenje svršetka (τέλος) i postignutog cilja, Božjega plana u paruziji (1 Kor 15,23b-24): „...o njegovu dolasku, a zatim – svršetak, kad bude predao kraljevstvo Bogu i Ocu, nakon što uništi (καταργέω) svako poglavarstvo i svaku vlast i silu.“

Stvarnost usavršenja (τέλειον) nadmašit će sve što sada i vrlo ozbiljno i nužno privremeno spoznajemo i proročki gledamo. Između konačnoga, savršenog i sadašnjeg djelomičnog ne postoji samo kvantitativna, nego i kvalitativna razlika.

To dalje pokazuju dvije ilustracije: čovjekov život (r. 11) i gledanje kroz zrcalo u zagonetki (r. 12).

Kao djetešce (νήπιος = nedjelotvorno, nezreo, nemuš) drukčije sam običavao „rezonirati“ (glagoli u imperfektu) nego kad sam postao (glagol u perfektu) otkriva ishod, re-

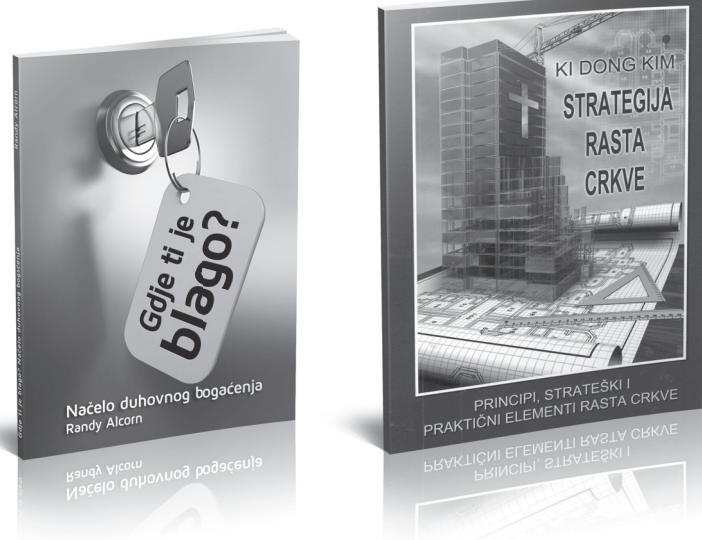
zultat, stanje) odrastao čovjek. Glagol φρούεω (ἔφρόνουν – mišljah) ukazuje ne na neko teoretsko mišljenje, nego na stavove promišljanja i namjeravanja. Sljedeći glagol λογίζομαι (ἔλογιζόμην – rasuđivah) upućuje kao u r. 5 više na logičko zaključivanje i pripisivanje. Sve to u dobi nezrelosti i nesavršenosti. Ali sad Pavao te djetinjarije odbacuje odlučno i konačno što otkriva i glagol u perfektu. Odlučnost da ne dopušta da njime ovladavaju djetinjasti stavovi i obziri. Opet po četvrti puta taj isti glagol, sada u perfektu (κατήργηκα), u značenju „ostavljam to djetinje po strani, stavljam točku na to djetinje, pokazujem da je to nedjelotvorno“.

Druga ilustracija (r. 12) isto pokazuje nesavršenost naše spoznaje i sadašnjeg promišljanja. Gledati kroz ogledalo jest nešto sasvim drukčije nego izravno gledati bez ikakvog posrednika. O tome idući put. ●

NOVE KNJIGE BAPTISTIČKIH IZDAVAČA

Daruvarski „Logos“ objavio je nedavno knjižicu *Strategija rasta crkve* (*Strategy for Church Growth*) čiji je autor Ki Dong Kim, pastor Baptističke crkve Sung Rak u Seoulu, Južna Koreja. Dvojica pastora iz te crkve posjetila su u lipnju 2010. baptističke crkve u Sisku i Golubinjaku te održali seminare o propovijedanju. Ki Dong Kim izlaze najprije vjersku situaciju u Južnoj Koreji, a potom analizira načela te strateške i praktične elemente rasta crkve. Knjižicu je prevela Božica Srnec.

Udruga „Ima nade“ izdala je pak knjižicu *Gdje ti je blago? Načelo duhovnog bogaćenja* (*The Treasure Principle*) koji je napisao Randy Alcorn, a preveo Miroslav Balint-Feudvarska. Knjižica razmatra kršćanski pristup prema novcu i imetu.

Toni Pknjač

(2. 9. 1940. – 2. 10. 2011.)

Rođen je 2. 9. 1940. u Strelcu (Međimurje). Još je kao dječak pohađao nedjeljnu školu, jer ga je majka redovito vodila u crkvu. Dvije godine nakon završenoga vojnog roka došao je živjeti u Zagreb. Slušajući propovijed misionara Grimma obratio se i bio je potom kršten u Sisku 12. 7. 1964. Krstio ga je češki propovjednik Damijel Pruša. Odmah se rado uključio u život crkve, propovijedao je i osobno svjedočio.

Godine 1980. preselio se s obitelji u Kanadu. I ondje se uključio u crkveni rad. Posebice je svjedočio i dijelio duhovnu literaturu hrvatskim iseljenicima, ali i tamošnjem domaćem stanovništvu. Uz službu propovijedanja, omiljena mu je bila i služba molitve. Priredio je popis ljudi za čije se spasenje redovito molio.

Preminuo je 2. 10. 2011. u Windsoru (Kanada). Nedostaje svojoj supruzi Slavici, djeci, unu-

cima i ostaloj rodbini – jer je bio voljen, a volio je ljude za koje je Krist dao svoj život. • (sp/rk)

Jaroslav Cenger

(11. 11. 1932. – 17. 12. 2011.)

Nakon kratke i teške bolesti u Golubinjaku je 17. prosinca 2011. preminuo Jaroslav Cenger, starješina BC Golubinjak. Rođen je u Golubinjaku 11. studenoga 1932. Izucio je stolarski zanat. Njegov otac, Jaroslav Cenger st., bio je jedan od od baptističkih pionira u Golubinjaku i okolici.

Krstena je 5. rujna 1949. u Daruvaru, a krstio ga je novosadski baptistički propovjednik Adolf Lehotsky. Dana 22. siječnja 1955. vjenčao se s Anastazijom Doležal. U braku su imali troje djece, sinove Danijela, Božidara i Jaroslava.

Brat Jaroslav bio je aktivan u crkvenom radu, a tako i u društvenim aktivnostima u selu gdje je bio predsjednikom nekoliko odbora. Pored rada u crkvi u Golubinjaku, propovijedao je i duhovno djelovao u okolnim crkvama i stanicama: Donjem Sređanima, Koreničanima, Siraču, Velikim Zdencima, Virovitici, Bogdanovcu (današnjem Antonovcu), V. Bastajima, Požegi, Rušenici te u Prekopakri i Pakracu.

Godine 1999. ordiniran je za starješinu Baptističke crkve u Golubinjaku. Čin ordinacije/rukopolaganja prevodili su braća dr. Josip Horak, mr. Peter MacKenzie i Franjo Špičak.

Brojni vjernici, prijatelji i mještani ispratili su brata Jaroslava na posljednji počinak – koji je vjernicima uvijek živa nada u ponovni susret jednom u vječnosti. Pogreb su vodili pastori Miloš Komanović i prof. David Ogrizović, a uime SBC u RH skupu se prigodom riječju obratio dopredsjednik SBC u RH pastor Ladislav Ružička. • (bc/rk)

Danica Vukonić, rod. Vrcelj

(21. 9. 1923. – 10. 1. 2012.)

Na mjesnom groblju u Blatima sahranjena je 11. 1. 2012. Danica Vukonić, rođena Vrcelj. Rođena je u Blatima 21. 9. 1923., a poslije duge bolesti preminula je u Ogulinu 10. 1. 2012.

Krstena je 15. 10. 1945. na rijeci Dretulji, a krštavao je Đuro Vezmar.

Obitelj, susjadi i vjernici BC Blata oprostili su se od svoje du-

godišnje vjernice, a pogreb je vodio plaščanski pastor Dražen Ogrizović. Održao je pogrebnu riječ na tekstu iz 2 Kor 5,1-8 naglasivši da bolest može razarati ljudsko tijelo, ali duhovni život vjernika ostaje sloboden. Kršćani odlaze s ovog svijeta puni pouzdanja u Gospodina, znajući da imaju bolje tijelo i vječnu kuću na nebesima. • (do/rk)

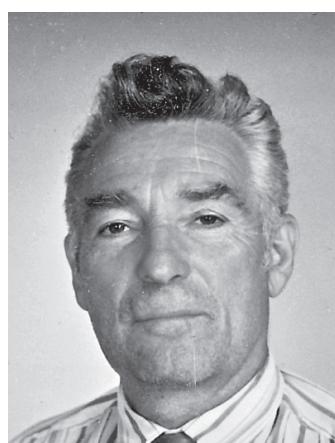
Josip Fodor

(14. 5. 1936. – 30. 1. 2012.)

Rođen je u Šenkovcu u obitelji Franje i Marije Fodor. Uzvjerovalo je u Isusa Krista još kao mlađić, a krstio ga je Aleksa Novak 16. 8. 1952. na Dravi kod Varaždina. Odmah se potom aktivno uključuje u život i rad Baptističke crkve u Mačkovcu. Posebice je bio angažiran u radu s mladima, vodeći nedjeljnu školu i omladinu. Mladi su mu bili na srcu, s njima je znao putovati na evangelizacijske posjete čak do Vojvodine. Bio je dugogodišnjim predsjednikom BC Mačkovec i međimurskih crkava u okružju.

U trajnom će i poticajnom sjećanju ostati svojim najbližima – supruzi Aniki i djeci Ljiljani, Višnji, Hildi i Branku te brojnim unucima i pranuncima – kao i svim vjernicima diljem Hrvatske koji su ga poznavali, a posebice svojim

U tisak saznali smo da nas je iznenada napustila Ivana Špičak, supruga pakračkoga pastora Timothyja-Ivana Špičaka. Suprugu i obitelji izražavamo iskrenu sućut, s molitvom da dobri Bog utješi ožalošćena srca.

Mačkovčanima i Zadranima. Pogrebnu službu predvodili su 1. 2. 2012. u Mačkovcu pastori Nenad Kovačević i Damir Srnec. • (vr/rk)

Širenje evanđelja kroz kulturna događanja

Č7 – Četvrtkom u Radićevu

Početkom studenoga započeo je u BC Zagreb projekt pod nazivom **Č7 – Četvrtkom u Radićevu**. Tematskim večerima nastojala se postići veća posjećenost na tjednim crkvenim događanjima; svježijim i novijim sadržajima smjeralo se potaći na okupljanja kako članove crkve, tako i sve zainteresirane „izvana“.

Večeri četvrtkom bile su tematski koncipirane u četiri cjeline: glazbeni četvrtak, predstavljanje knjige, teološke i društvene teme.

J. S. Bach za početak

Prvi četvrtak 3. studenoga 2011. pod nazivom *Odan Bogu – J. S. Bach, glazba, riječi i djela* vodila je Kristina Bjelopavlović Cesar. Slušale su se izvedbe nekih Bachovih djela za klavir, za violoncello i za glas. Neke su snimke prezentirane putem Youtubea, a u nekoliko je navrata ista skladba preslušana u različitim obradama i na neobičnjim instrumentima. Čitani su također i tekstovi iz knjige „Male kronike Ane Magdalene Bach“, supruge J. S. Bacha. Posjetitelji su mogli upoznati novoga Bacha, onoga čija su djela zapažena po intelektualnoj dubini, tehničkoj zahtjevnosti i umjetničkoj

Mateja Magdalenić na jednom od Č7 susreta

ljepoti te su bila nadahnucem gotovo svim skladateljima europske tradicije; Bacha čiju su glazbu prvu poslali u svemir kako bi predstavljala ljudski rod; Bacha koji je cijelim svo-

jim bićem ljubio svoga Boga i Spasitelja.

Drugi četvrtak 10. studenoga bio je posvećen jednom zaboravljenom teologu. Temu Život i djelo Waltera Rauschenbuscha

– *Socijalna dimenzija evanđelja* predložili su Željko Mraz i Mihal Kreko. Posebno su naglasili da je Rauschenbuschovo svjedočenje, djelovanje i uvjerenje o tome da ne samo pojedinac, nego i cijelo društvo treba doživjeti obraćenje, primjenjivo i na našu situaciju u Hrvatskoj u 21. stoljeću.

Narednog je četvrtka prezentirana tema *Između Suzne doline i Kraljevstva Božjeg: Socijalna država*, a govorici su bili Boris Peterlin te predsjednik Nezavisnih hrvatskih sindikata Krešimir Sever i predsjednik Udruge *Pragma* Nedjeljko Marković.

Knjižni četvrtak

U knjižnom četvrtku predstavljene su knjige *Noj na spomen* autrice Elisabeth Schüssler Fiorenze te *Pisma ukradenim ljudima* Dražena Radmana. O prvoj su knjizi govorile dr. sc. Lidija Matošević, urednica hrvatskoga izdanja knjige; dr. sc. Ksenija Magda, novozavjetcarka i dr. phil. Anna Maria Gruenfelder, crkvena povjesničarka. Drugu je knjigu predstavio autor Dražen Radman, pastor splitske Baptističke crkve.

Završetak prve sezone

Adventsko je vrijeme bilo posvećeno temi *Moj Božić i tvoj Božić (n)ije naš Božić* o čemu je Boris Peterlin razgovarao sa svojim gostima. Potom je uslijedio još jedan glazbeni četvrtak. Božićnim koncertom u izvedbi sopranistice Nine Koblar i pijanistice Kristine Bjelopavlović Cesar zaključena je prva sezona **Č7 – Četvrtkom u Radićevu**. Tijekom 2012. planiraju se nova događanja. • (B. Merhat-Bjelopavlović/ IBA/GC)

Humanitarna akcija u Zagrebu

Božićni sajam u Radićevu

I godine 2011. održan je u zagrebačkoj Baptističkoj crkvi u Radićevu *Božićni sajam*, ideja koja je ponovno pokrenuta prije godinu dana. Otvoren je u „Maloj dvorani“ crkve 3. prosinca 2011. Svi su posjetitelji dočekani kavom ili čajem dobrodošlice, a uz ugodno društvo i glazbu mnogi su se zadražali na druženju. Na sajmu je ponuđena mogućnost kupnje ukrasnih i praktičnih predmeta

po vrlo pristupačnim cijenama, a utržak od prodaje bio je namijenjen u humanitarne svrhe. Organizatori zahvaljuju svima koji su se uključili u pomoći oko sajma i iskreno se nadaju da će posjetitelji i naredne godine moći uživati u dvostrukom blagoslovu kupovinom nečega lijepog za sebe ili drage im osobe te istovremeno financijskom pomoći onima koji su u potrebi.

• (R. Golubić/IBA/GC)

Sav je utržak od prodaje bio namijenjen u humanitarne svrhe

Humanitarni koncert u božićnom ugođaju

Koncert skupine Votum u Karlovcu

U Baptističkoj crkvi u Karlovcu održan je 10. prosinca 2011. već tradicionalni božićni koncert glazbenog sastava Votum.

Repertoar od petnaest pjesama izveli su Oskar Barić, Kristijan Kovač, Filip Prđun, Matea Ružička, Ines Salopek i po prvi puta novi član sastava Bruno Manjarić. Voditeljica programa bila je Darja Juratović. Prigodne pjesme „Božićna priča”, „Andjeli su pjevali” i „Tiha noć” osvojile su sve prisutne u dvorani. Odlična solo izvedba pjesme „O, mjesto malo Betlehem” Kristijana Kovača oduševila je slušatelje dotaknuvši ih prekrasnim stihovima „Kad Isus dođe u srce, tama nestane, tad svanut će u njemu Božić, divan, presretan ...”. zajedno s Kristijanom Kovačem u snažnoj je duet izvedbi pjesme „Slava tebi Stvoritelju” zablistala Ines Salopek. Glazbenici su pripremili i posebno iznenađenje večeri s

akustičnom izvedbom pjesme „Istini gledam u oči”.

Budući da je ovo prvi božićni koncert na kojem nije sudjelovao Tomislav Kubica, jedan od osnivača glazbenog sastava Votum, a koji nažalost više nije s nama, Votum mu je posvetio tri pjesme u njegovu aranžmanu. Tako su pjesme „U štali rođen bje”, „Slava tebi Stvoritelju” i „Idi kaži cijelom svijetu” još jednom izvedene, ali ovaj puta kao sjećanje na Tomislava i kao podsjetnik na veliki trud koji je Tomislav uložio kako bi se po njegovu talentu Bog proslavio.

Ovaj je koncert bio i humanitarnog karaktera. Gosti i prijatelji, zajedno s Baptističkom crkvom, skupili su dragovoljni prilog u iznosu od 5 tisuća kuna za njihovu dra-

gu prijateljicu Nikol Tomičić (11) koju je očekivao težak (i 51 tisuću eura skup) operativni zahvat. Glazbeni sastav Votum posvetio je djevojčici Nikol pjesmu „Kroz moj život”, čvrsto vjerujući kako će se Bog proslaviti u njenom životu.

Interes i odaziv Karlovčana, gostiju i prijatelja za ovaj koncert bio je doista velik, a svi su zajedno pokazali kako su u posebno božićno vrijeme spremni darivati drugoga i pokazati ljubav prema bližnjima. • (S. Rozner/A. Pešlić/IBA/GC)

Promocija albuma u Baptističkoj crkvi u Rijeci

Glazbeni recital Davida Kocijana

Akademski saksofonist David Kocijan predstavio je 4. prosinca 2011. u sklopu Prosinčkih večeri u riječkoj Baptističkoj crkvi svoj novi album „Twisi 2 - The Passover”. Riječ je o albumu koji je dio programa „Evangelja po saksofonu”. Na njemu se nalazi dvanaest skladbi, a riječ je o obradama tradicionalnih duhovnih pjesama, kao i autorovih originalnih skladbi. Album je sniman u Pušćinama, Novom Sadu, Ljubljani i Brežicama.

Pred okupljenom je publikom David Kocijan svirao solo saksofon uz glazbenu podlogu s albuma. Između pjesama progovorio je o njihovu nastanku kao i o svojoj vjeri koja ga potiče da glazbom slavi Boga i zahvaljuje mu. Slušatelji su toplim aplauzom nagradili umjetnika koji je za kraj kao bis izveo tradicionalnu duhovnu pjesmu „Predajem ti sve Isuse” u sjajnoj preradi. Promotor Davidova nastupa u Rijeci bio je Andrej Grozdanov iz Bono Recordsa. • (IBA/GC)

Multimedijalna izložba s kršćanskim sadržajem

Adventski Labirint na Trsatu

Posjetitelji su kroz izložene tekstove, slike, predmete te uz zvukove glazbe mogli zastati i razmisliti o poruci Božića.

Riječka Udruga „Mladi za Krista“ u suradnji s trsatskim franjevcima i franjevačkom mlađeži (FRAMA) organizirala je 21. prosinca 2011. u podrumu trsatskoga Franjevačkog samostana adventski *Labirint*, multimedijalnu i interaktivnu izložbu na kojoj su posjetitelji

mogli kroz izložene tekstove, slike, predmete te uz zvukove glazbe zastati i razmisliti o poruci Božića. Organizatori su nastojali omogućiti posjetiteljima da „uz napor razlučivanja bitnog od nebitnoga očuve značaj utjelovljene ljubavi Boga među nama“.

Pripreme ovoga petog *Labirinta*, koji je iz godine u godinu sve zanimljiviji, trajale su petnaestak dana, a sama je izložba bila otvorena tijekom četiri dana. *Labirint* je posjetilo preko 1200 ljudi. Mnogi su dolazili više puta dovodeći pritom sa sobom članove svoje obitelji i prijatelje. *Djeca*

nisu bila sretna kad su morala otiti kući, izjavila je za IBU Melanie Ivančević koja je zajedno s Rubenom Sečenom i uz svesrdnu pomoć mnogih volontera postavila izložbu. Lokalni su mediji (Novi list, Kanal RI, Ri-TV, HRT, Radio Rijeka) izuzetno kvalitetno po-pratili izložbu. • (IBA/GC)

VAL EVANGELIA

p.p. 67, 40000 Čakovec, tel.: 040/363-656,
E-mail: radio.val@post.t-com.hr
web: www.twr-hrvatska.org
SMS: 095 84 88 705

2012.

PODRUČJE PRIJAMA - EUROPA SREDNJI VAL - 1395 KHz (AM) Hrvatski jezik pon. 21:30-22:00 "Kroz Svetlo pismo" - dr. J. Vernon McGee ut. 21:30-22:00 "Kroz Svetlo pismo" - dr. J. Vernon McGee srt. 21:30-22:00 "Kroz Svetlo pismo" - dr. J. Vernon McGee čet. 21:30-22:00 "Kroz Svetlo pismo" - dr. J. Vernon McGee pet. 21:30-22:00 "Radona vijest" - dr. J. Vernon McGee sub. 21:30-21:45 "Svetel s Isusom" - dr. sc. Josip Mikulić ili sub. 21:30-21:45 "Svetel s Isusom" - mr. Damir Pintarić sub. 21:45-22:00 "Riječ za danas" - Douglas F. Schroeder sub. 21:45-22:00 "Riječ za danas" - dr. Charles F. Stanley ned. 21:30-21:45 "Svetel s Isusom" - dr. sc. Josip Mikulić ili ned. 21:30-21:45 "Svetel s Isusom" - dr. sc. Josip Mikulić ili ned. 21:30-21:45 "Propovijedaj Riječ!" - dr. Josip Horak ned. 21:30-21:45 "Propovijedaj Riječ!" - dr. Josip Horak	PODRUČJE PRIJAMA - OKUĆANI I OKOLICA UKV - 105,5 MHz (FM) Hrvatski radio „Bljesak“ pon. 6:30 i 20:30 „Riječ za danas“ - D. J. Paul Schreeder ut. 6:30 i 20:30 „Sola fide“ - Duro Samac, dipl. ing. teolog srt. 6:30 i 20:30 „Radosna vijest“ - Mladen Jovanović čet. 6:30 i 20:30 „Susret s Isusom“ - dr. sc. Josip Mikulić ili pet. 6:30 i 20:30 „Modlitva“ - dr. Charles F. Stanley sub. 19:00-19:15 „Vrijeme za priču“ ili sub. 19:00-19:30 „Žene pune nadje“ - dr. Josip Horak ned. 6:30 i 20:30 „Propovijedaj Riječ!“ - dr. Josip Horak ned. 19:00-19:15 „Vrijeme za priču“ ili ned. 19:00-19:30 „Žene pune nadje“ - dr. Josip Horak
--	---

TWR emitira radio program na više od 200 svjetskih jezika i dijalekata (www.twr.org)

žiro račun: 2360000-1101473413, devizni račun:
IBAN: HR6923600001101473413 Swift: ZABA HR 2X

2012.

VAL EVANGELIA

p.p. 67, 40000 Čakovec, tel.: 040/363-656,
E-mail: radio.val@post.t-com.hr
web: www.twr-hrvatska.org
SMS: 095 84 88 705

PODRUČJE PRIJAMA - NOVA GRADIŠKA I OKOLICA UKV - 98,1 MHz (FM)
 Radio Nova Gradiška
 ned. 08:05-08:35 „Dodir“ - dr. Charles F. Stanley

INTERNET RADIO
www.twr-hrvatska.org

2012.

Radio emisije možete slušati i preko telefona i to na 8 jezika:

01/6418970 hrvatski jezik
 01/6418971 srpski jezik
 01/6418972 talijanski jezik
 01/6418973 njemački jezik
 01/6418974 engleski jezik
 01/6418975 albanski jezik
 01/6418976 češki jezik
 01/6418977 slovenski jezik

Na hrvatskom jeziku nudimo 9 različitih emisija:

- 1. "Kroz Svetlo pismo"
- 2. "Riječ za danas"
- 3. "Dodir"
- 4. "Radosna vijest"
- 5. "Sola gratia"
- 6. "Sola fide"
- 7. "Vrijeme za priču"
- 8. "Kruh naš svagdašnji"
- 9. "Propovijedaj Riječ!"

Nakon preslušane poruke ili emisije, na telefonskoj sekretarici možete usmiriti svoj komentar ili naručiti ponudenu duhovnu literaturu.

Svjedočanstva nekih slušatelja Vala Evangelijskog:

Slušatelj iz Istre:

„... s velikim užitkom ponovo slušam sve vaše Bogom nadahnute poruke ... Sve su vođene Duhom Svetim na slavu Oca našega nebeskog ... Val Evangelijski služi slušateljima. Svatko od nas ... načiće veliku korist.“

Slušateljica iz Zapadne Slavonije:

„Svako jutro slušam vašu emisiju koja se emitira na radiju „Bljesak“ ... O emisijama je suvišno pisati jer se ne zna koja je ljepša od koje, a meni daju snagu za dan koji je pred mnom ...“

Slušatelji iz Zagorja:

„Lijepo pozdravljamo sve djelatnike Vala Evangelijskog s riječima „Hvaljen Isus i Marija“, pošto smo katoličke vjere ... Vaše nam emisije jako puno znače; što se tiče duhovne hrane, nalazimo je svaku večer u 21:30 sati ... Pozdrav u Gospodinu Isusu Kristu.“

Slušatelj iz Dalmacije:

„Slučajno sam naletio na vašu emisiju. Ugodno sam se iznenadio. To je ono što mi treba. Volio bih ako mogu dobiti jedno Svetlo pismo pa ako ga treba platiti i to je u redu.“

Slušatelj iz Like:

„Živim u dvije države. Toplijim dio godine sam u Hrvatskoj, a hladniji u Njemačkoj. Vaše emisije slušam skoro sve ... Molim se za sve vas da vam dragi Bog da lijepe zdravlje i dug život, jer mislim da bi mi bilo teško bez vaših emisija ...“

Globalni molitveni pokret Trans World Radia u suradnji s Valom Evangelja

'Projekt Hannah' dostupan u Hrvatskoj

Radio može doprijeti do žena ondje gdje se one nalaze, neovisno o njihovu društvenom statusu, kulturnom naslijeđu ili mjestu življenja

Cilj je projekta iskazati suošćanje, pružiti ohrabrenje i podariti nadu ženama koje pate po cijelom svijetu, a to se nastoji činiti putem molitve, podizanja svijesti i radijskim emisijama. Radio može doprijeti do žena ondje gdje se one nalaze, neovisno o njihovu društvenom statusu, kulturnom naslijeđu ili mjestu življenja. Zato je *Projekt Hannah* (PH) odlučio da će se služiti radijskim emisijama kako bi navijestio nadu u Isusa Krista.

Ukorijenjen u molitvi i postu, PH postao je globalni molitveni pokret s molitvenim partnerima u preko stotinu zemalja. Mjeseci se molitveni kalendar izdaje na više od 55 jezika i donosi molitvene potrebe i informacije o zemljama i područjima za koja se treba moliti. Više o tome na: www.projecthannah.org/prayer/focus.html U suradnji s Valom Evangelja molitveni se kalendar Projekta Hannah šalje od 2010. godine molitvenim grupama i u Hrvatskoj.

Što Projekt Hannah može ponuditi Hrvaticama?

Više od 60% žena u Hrvatskoj zlostavljuju muževi, a mnoge od njih vjeruju da moraju trpjjeti nasilje. Te žene trebaju nadu i edukaciju kakvu mogu pružiti radioemisije *Projekta Hannah*.

Zbog ratnih strahota mnoge su žene ostale bez dragih članova obitelji te još i danas trpe razne posljedice. One trebaju čuti poruku nade i opravštanja koja dolazi preko radiovalova PH.

Zaposlene majke, domaćice, uredske djelatnice, odvjetnice i mnoge druge nadarene Hrvatice mogu preko radioemisija PH primiti poruku nade, ljubavi i vjere dok u užurbanoj svakodnevničkoj juri za obvezama. Projekt Hannah može puno toga ponuditi i našim sestrama u raznim crkvama koje čeznu čuti Božju riječ namijenjenu baš njima za usmjerjenje u njihovu hodu

Svakodnevica žena u Angoli

s Bogom i za nove ideje kako približiti Boga svojim prijateljicama, poznanicama, obiteljima kojima Bog nije blizak.

Radioemisije PH pod nazivom „Žene pune nade“ u pripremi su i na hrvatskom jeziku. Od 1. 5. 2012. započinju se emitirati na Hrvatskom radiju „Bljesak“ u Okučanima. Sluša-

telji iz Zapadne Slavonije moći će ih slušati svake subote i nedjelje u 19 sati. Emisije će se uskoro moći čuti i preko web-stranice Vala evangelijskog radioa, www.twr-hrvatska.org (internetski radio) te putem telefona (koristeći VOIP tehnologiju). • **Lidiya Edelinski, koordinatorica PH za Hrvatsku**

Momir Horvatek gostovao u Pakracu

Nismo sami jer je Emanuel, Bog s nama

Na večernjem bogoslužju 11. prosinca 2011. gostovao je u pakračkoj Baptističkoj crkvi Momir Horvatek, đakon Baptističke crkve „Emanuel“ iz Krapine. Bila je to prigoda kada su svi okupljeni mogli u prisnom i domaćem ambijentu uživati u melodijama prekrasnih bo-

žičnih pjesama koje je Momir izveo svojim osebujnim glasom. Bilo je to više od koncerta, iako nije bilo mnogo instrumenata i prateće opreme. Gost je u svaku pjesmu utkao svoje osobno iskustvo Boga i poveo okupljene u slavljenje. U svojoj je propovijedi između pjesama

naglasio blagoslove u spoznaji da nismo sami jer je Emanuel, Bog s nama.

Po završetku bogoslužja zajedništvo je nastavljeno druženjem i pjesmom, a okupljeni su bili osnaženi službom brata Momira koju on radosno obavljao Bogu na slavu. • (IBA/GC)

Večernji koncert u molitvenom domu 'Sion' - Sirač

Koncert skupine 'Echoes'

Baptistička crkva Sion Sirač ugostila je 18. prosinca 2011. kršćansku grupu Echoes iz Zagreba

Sumještani su već tradicionalno dobro prihvatali božićne koncerete u organizaciji siračkih baptista te su se i ovoga puta odazvali u velikom broju, uživajući oko sat i pol u duhovnim pjesmama koje je odabrao autorski dvojac grupe Echoes, Ljubica Zemunović i Emil Moguš.

Koncert Echoesa obogatila je svojim pjesmama i mlada kantautorica Alida Poretti, kao

gošća benda. Alida sama piše i uglazbljuje pjesme, slaveći svoga Spasitelja Isusa Krista svojim prekrasnim glasom.

Koncert je ohrabrio sve okupljene, ali i potaknuo svakog pojedinca na razmišljanje o njegovu osobnom odnosu s Bogom, posebice u danima prisjećanja na Isusovo rođenje. Vrijeme poslije koncerta okupljeni su proveli uz druženje na domjenku. • (SIBA/IBA/GC)

Božićni koncerti u Mačkovcu

Radost Božića

U mačkovečkoj Baptističkoj crkvi održana su tijekom prosinca 2011. četiri božićna koncerta pod nazivom „Radost Božića”. Kroz pjesmu i riječ pokušao se dočarati najveći događaj, kada je Bog postao čovjekom da bi čovjeka vratio sebi.

Zbor BC Mačkovec s gostima Dianom i Johnom Bowersom oduševio je mnogobrojene posjetitelje. Koncertima se nastojalo potaknuti otvaranje srca za Onoga koji je došao okupiti i spasiti svakoga čovjeka. • (IBA/GC)

